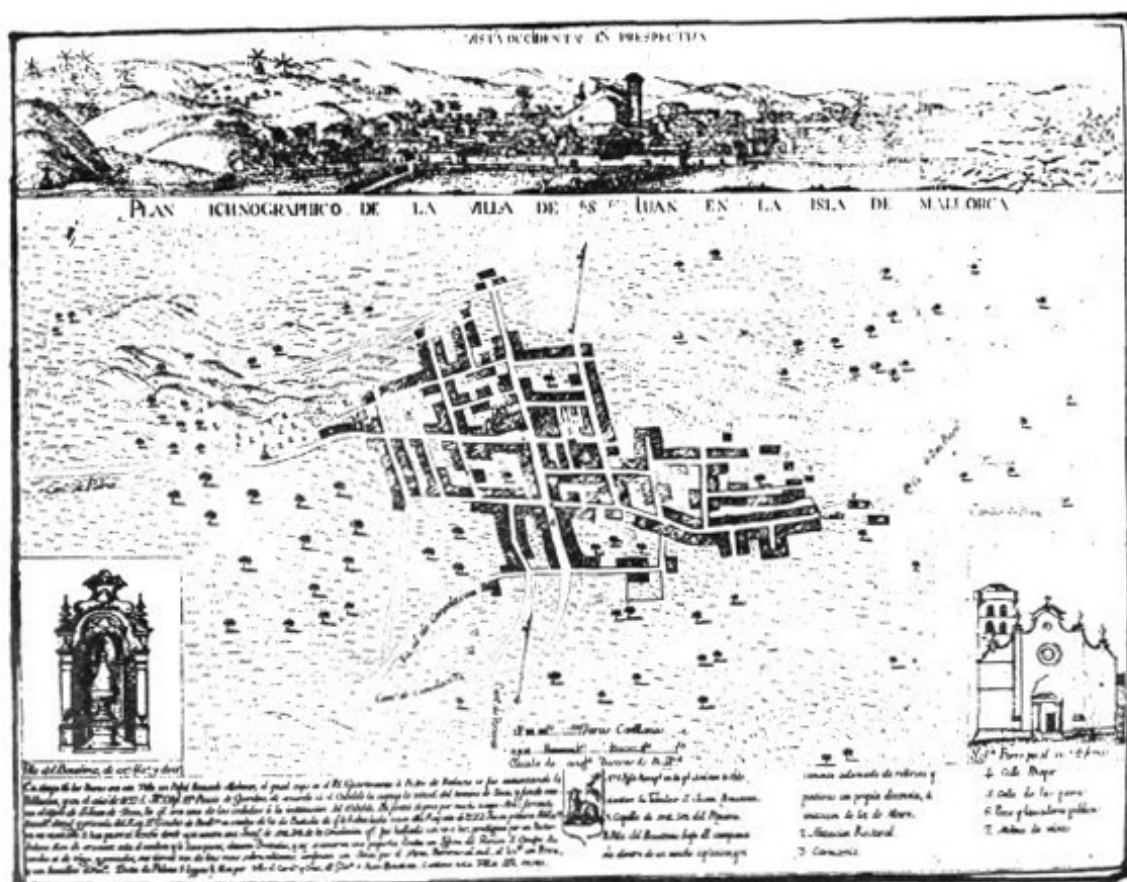

SANT JOAN

BOLLETI INFORMATIU

PREK'S
TORQUE

SAN JUAN

BOLETIN DE INFORMACION LOCAL

AÑO I - 21 NOVIEMBRE DE 1.970 - NUM. 1

N° 100 - OCTUBRE - NOVEMBRE - 1980

Una vez más llega a sus manos el Boletín Informativo "SANT JOAN" que con enorme ilusión y notable esfuerzo, sale a luz pública todos los meses con el deseo de hacer llegar a todos las noticias de más interés de nuestra villa, su historia, folclore, arte, literatura, etc, con artículos y colaboraciones de todos, para destacar siempre la personalidad de nuestro pueblo.

Con este número, que estrena formato y es extraordinario por su contenido, colaboraciones y páginas, queremos conmemorar el X Aniversario de su inicio. Nos brinda además ocasión para hacer público el agradecimiento a todos los que, a lo largo de estos diez años, han colaborado de una forma u otra, y de manera especial a los mecéngrafos que en una tarea anónima siempre han cargado con la parte más pesada. Unos y otros han hecho posible la ya larga vida de nuestro entrañable Boletín, fundado y dirigido por Don Juan Juliá Gayá, persona clave en los primeros años de su existencia.

En el marco de la Diada de Premsa Forana que hemos organizado para celebrar tal efemerides, damos la bienvenida a todas las publicaciones presentes y a cuantos nos visiten con tal motivo.

A todos : "Gracies i siau ben vingust"

"SANT JOAN", MOLTS D'ANYS

En els nostres dies no resulta molt fàcil que les coses durin molt temps. Es molt normal veure naixer i morir moltes obres que tenen la seva importància però que els seus responsables es cansen, desanimen, canvien de situació i ho deixen fer. Ho començaren un dia amb molta il·lusió i quasi be sense saber com ho deixen.

"Sant Joan", aquesta revista que surt a un poble de la nostra pagesia mallorquina, compleix deu anys. Deu anys de estar dia a dia al servei de la informació i la cultura de la gent. Deu anys per una revista suposa moltes coses: suposa una gent entregada que treballa amb més il·lusió que medis per que el poble tenguí un medi de comunicació que servesque a la vegada de culturalitzador, de informador, de enllaç, etc. Suposa arribar cada mes al lector eterogeni, i presentar-li els articles pensats i elaborats cercant l'interès d'aquest lector, sabiguent que moltes vegades la seva feina no serà acceptada o, al pitjor dels casos, que serà durament criticada. Per això és molt important el que un poble se reunisqui per celebrar el desè aniversari de la seva revista. I que ho faci en reconeixement de totes aquelles persones que han fet possible que, en aquest cas, Sant Joan, no sigui un poble mut, que tenguí el seu propi medi de comunicació, que tenguí la seva pròpia revista, i que en ella hi estigues reflectada la vida, l'il·luisó, les inquietuts de tots.

El poble de Sant Joan pot estar orgullós de la seva revista, pot celebrar aquests deu anys amb gran festa perquè durant aquest temps ha tengut una premsa que ha viscut amb el poble i que no poques vegades ha estat el motor de aquesta vida.

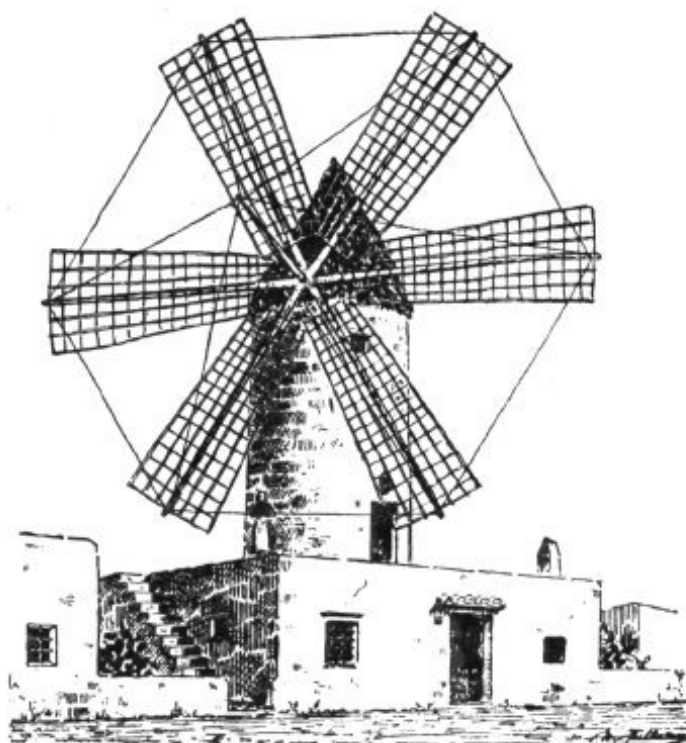
Avui la premsa té un paper importantíssim ja que la democràcia comença per el respecta a la informació. Els grans polítics ho saben i procuren que una de les primeres llibertats que se donin al país sigui la de premsa, contrariament totes les dictadures procuren subjectar ben fort els medis de comunicació. A Mallorca fa 200 anys que tenim premsa, tal vegada mai s'ha havia arribat a la llibertat a que s'ha arribat avui en dia, i és que se parla ja de l'autonomia i les publicacions dels nostres pobles tenen molt que fer dins aquests camp ja que la vertadera autonomia començara des de el poble i la tasca de la premsa serà informar aquest poble perquè vagi recobrant la seva identitat com a poble:

Un aniversari sempre és motiu de festa, però ho és també de reflexió i de corament de nou coratge. Coratge per seguir endavant sense mirar els anys passats ja l'història cuidarà de fer l'anàlisi i la crítica dels deu anys. El que importa és que Sant Joan no sigui un poble mut, que la seva veu se faci sentir sobre tot a l'hora de reconstruir la nostra entitat com a poble balear. ¡Poble de Sant Joan, enhorabona! i "Sant Joan", Molts d'anys!

Santiago Cortés Forteza

PRESIDENT DE L'ASSOCIACIO DE
PREMSA FORANA DE MALLORCA.

DE L'OFICI D'ESCRIURE ALS NOSTRES POBLES.

Deixau-nos unir, amics de Sant Joan i del "SANT JOAN", a l'alegria per l'estrena de la vostra tercera xifra, perquè per aquests pobles de les nostres dèries, en no tocant a doblers, la tercera xifra és gairabé un miracle. I deixau-nos compartir un poc del vostre cançament de "centena - ris", perquè tanmateix ja ho sabeu el que és aquest ofici nostre, de pobre i desvalit.

Tanmateix ningú vos ha d'agrair el que feis pel poble. Vos cercaran quan necessitaran les vostres pàgines i vos rebutjaran -sort tendreu si no rebeu insults - quan parlareu dels que els altres no volen. No és descobrir cap secret, crec, suposar que per tot arreu, qui no vol que li escriguin "el periòdic" per ell, vol que li escriguin en contra de qualcú. Evidentment, el periodisme que podem fer, més que un joc de compromís, és un joc de perills.

Tan se'n val !

La nostre feina és una altra cosa. Es sortir, senzillament. Sortir com a presència viva d'una veu i una manera de pensar, i no cridar com a dins un camp de futbol. Vosaltres ho enteneu molt bé, amics, i el servau, gloriosament, "centenariament", ja a aquest procediment. Donar testimoni i res més. Dir, i res més. Deixar constància de que a l'entorn de les nostres publicacions, encara no se's esveïda la humaníssima facultad del pensament.

Si ho trobau, podem donar gràcies, tots plegats, a Déu Nostre Senyor per tot el que volgueu; als amics, per haver fet possible la sortida dels cent primers números del "SANT JOAN" i pels mil més que tots esperam; i al altres, els que tots sabem, donem-los també les gràcies pel plaer que ens donen de no ésser com ells.

RAFEL FERRER MASSANET
PERLAS Y CUEVAS.

BOLLETÍ

SANT JOAN

NUMERO

100

DEU ANYS

Deu anys de tasca informativa, cent voltes de sortir el bolletí del Centre Cultural a l'encontre de la gent santjoanera, és una fita que ens mereix tota la consideració i simpatia i, per això mateix, no volem desapropiar la invitació que se'ns ha fet de col·laborar en el número cent d'aquesta vençuda publicació.

Crec que ens trobam a un temps especialment significatiu per la nostra premsa. Perquè després d'anys i panys de cultura oficial, propiciadora d'un desconeixement gairebé total de nosaltres mateixos i de la nostra realitat històrica, cal intentar retrobar-nos, i per fer-ho, no hi ha cap altre camí que el de l'estudi i la comunicació, dos camps inesgotables, on pot desenvolupar una funció valuosíssima la premsa dels pobles.

Quan a l'estudi i la investigació, les planes dels nostres periòdics són ben sovint el vehicle per la difusió de recerques històriques d'assaigs entorn a la problemàtica present, així com del testimoni del bategar incessant dels nostres pobles. Quan a la comunicació, a més de la funció específica dins l'àmbit local, hi cap una altra dimensió que cau de ple dins la missió que s'ha traçat la Premsa Forana.

I pens que l'ocasió és propícia per a palesar la necessitat de potenciar aquesta comunicació entre els pobles de la part forana. Qui dubte que són ells els que conserven menys aduïtats els trets més personals de la nostra cultura? Però, malauradament, la veritat és que encara no ens coneixem prou. L'atracció enllunadora de la ciutat i els condicionaments socioeconòmics que han provocat la diàspora de la gent dels pobles, han derivat els corrents de comunicació vers models socials standarditzats i snobistes, allunyant-nos dels corrents tel·lúrics que fan possibles la identificació amb la pròpia idiosincràcia.

Tant de bo que la tasca que duen a terme les publicacions dels pobles, avui sortosament tan proliferades, no es veiés ja mai més mediatitzada, ans al contrari, que la seva perspectiva s'aixamplàs més de cada dia per assolir la dimensió justa que els respectius pobles reclamen. I que a la vegada - i m'interessa ara precisament subrratllar aquesta idea - volgués assumir la funció abans esmentada, de servir de nexa entre les diferents poblacions de l'illa per tal de que ens coneguésim més i poguéssim assaborir col·lectivament aquests trets peculiars de cada una de les nostres comunitats, que són, al cap i a la fi, la saba enriquidora del nostre patrimoni cultural.

TOME POU

Felanitx, octubre de 1.980

LA NIT DEL "SANT JOAN"

Era el vespre d'un dia qualsevol i venia de l'Associació de Premsa Forana a Inca. El rellotge, mig il·luminat, marcava la una i trenta minuts de la nit - ja se sap: les nostres reunions acaben tard sempre, després hi ha sopar al celler de Sa Travessa i les poblacions de l'interior de l'illa romanen distanciades - en aquelles hores l'únic llum que es devia veure per tota la contrada era el del fars del cotxe damunt la carretera estreta i sinuosa (tarmateix mai en faran de bones) com portant una situació que hom pensa irreal, que pocs lectors serien capaços de creure si ho contàssim al proper número.

El paisatge màgic i inquiet canviava a poc a poc. No sé si perquè havia passat per la terra lloritana del "Pi Gros" o per la de la parroquial fulla "Bona Pau" montuïrera, el cert és que el seu context geogràfic m'estava quedant gravat a la memòria. Quan enfilava el camí vorejat d'oms i polls de Porreres, un cop passat el perillós creuer de la carretera de Manacor em va venir al pensament el que ens havien demanat els amics del butlletí de Sant Joan pel número 100 i cada cop més m'impresionava a la vegada el voltant idíl·lic. Vaig pensar que aquest havia d'ésser el tema de la col·laboració i una volta arribat a La Vila em posaria a prendre notes del que la meua particular imaginació em feia gaudir. Tot lligava.

La majestuosa silueta al fons del Puig de Randa traspassava les seves boires diürnes a la nit del pla de Son Miró, que les nodreix i exorcitza dins un respectuos silenci. Per un moment el mític Moiana del redol gosava llevar - se la llosa del seu descans i tornava a la realitat de la nit fent altra volta de les seves. El bruixot de Son Miró començava un altra sabat esporuguit dins aquella densa atmosfera tant acostada i estranya, cementiri de contes populars i de notícies a veu dèbil.

L'interior del vehicle no era gens còmode. De sobte vaig sentir moure tots els porus dels braços i cap, en un calfred que dies després volia tornar experimentar de bel nou. Malgrat sentir altre ocasió el misteri d'aquell paratge ja no fou igual, encara que baixant la costa del Moll d'En Panada, a l'emissora no de F.M. que sintonitzava podia sentir els mateixos renous d'interferència.

Sols hi podia faltar aquesta sensació la presència de les juvenils i actuals bubotes blanques de La Creu amb un plat d'esperit encès a la mà.

Joan Barcelo
LLUM D'OLI.- Porreres

NAIXEMENT I PRIMERS ANYS DEL BOLLETÍ

Quan, fa ja deu anys, un grup d'amics integrants del Teleclub pensàrem i decidírem començar la publicació d'aquest Bolletí no ens podíem fer a la idea que poguéss arribar a una majoria d'edat, com deu ésser arribar al número cent.

Però parlem un poc d'aquell temps:

Després d'haver-ne parlat un grapat de vegades, a la fi començàrem, amb no massa pretensions, que mes valia anar progressant, si la cosa sortia bé; la falta d'experiència va aconseguir cercar un director avesat en aquestes tasques, que fou don Joan Julià.

La majoria dels col·laboradors (i hem d'entendre per tals dels dels que hi escrivien fins al que el repartien) eren joves; alguns, nins encara.

La Germandat d'Agricultors posà a la nostra disposició la seva multicopista, nova aleshores, encara que en poc temps la tenguérem espenyada, tanta feina li donàrem.

Solíem reunir-nos un vespre a la setmana en el Teleclub i allà, mentre uns mecanografiaven, altres feien les còpies, o el confeccionaven els restants, entre tots anàvem perfilant els temes que s'havien de publicar.

Teníem problemes de temps, per lo que el Bolletí no sortia amb massa puntualitat; també teníem falta de recursos econòmics i per això ho fèiem tot noltros mateixos, per estalviar despeses d'impremta.

Com que moltes de les opinions escrites eren de gent jove, es natural que sovint sortissin articles polèmics (alguns dels quals eren reproduïts pels diaris o revistes de l'illa) que nos feien merxeidors de alguna esbroncada bastant forta; si bé hem de dir que mai tenguérem problemes amb la censura, tan poc tolerant llavors. El delegat del Ministeri d'Informació, Matias Mut, fou comprensiu i ens ajudà. També ens ajudà molt, en tots aspectes, l'assessor de la "Red", Jacinto I. Pérez García.

No se tencaren mai les portes a qui tengués qualque cosa que dir per escrit, sempre que no insultàs grollerament ningú; i ens alegràvem quan qualcú deia que no li agradava lo escrit: era senyal que qualcú el llegia. Perquè no importava l'adulació ni mos assustaven les crítiques; en canvi ens feia por la indiferència en què poguéss caure un Bolletí que de rprompte ja fos massa "acadèmic" o massa conformista.

Però és que llavors encara eren joves quasi tots els que el fèiem i el Bolletí encara no havia arribat a la majoria d'edat.

UNA REVISTA LOCAL

El poder a aconseguir per a una comunitat de les característiques del nostre poble una revista local d'informació i opinió constitueix un fet de transcendència important. Ho és perquè ve a complir dins ella una sèrie de funcions i contribueix juntament amb altres instruments educatius a promoure dins les persones un conjunt d'hàbits i actituds formatius:

- Estimula la voluntat per a la lectura. Al tenir entre les mans uns fulls que es refereixen d'una manera directa o indirecta i els analitzen, al mateix temps, a esdeveniments, fets i qüestions de la vida present, passada del seu poble o al·ludeixen al seu futur, aleshores això representa una motivació de la corresponent informació. D'aquesta manera es realitza una activitat mental enriquidora que, a lo millor, es retrassaria o no s'arribaria a fer, de tenir que recórrer a altres mitjans d'informació o lectura; perquè, avui, desgraciadament, ens trobem amb molts d'incentius que ens distreuen sense posseir aquests cap objectiu de formació de la persona en alguna de les seves dimensions. Per tant una revista local pot contribuir a acostumar a un gran sector del poble a cultivar part del temps lliure d'una manera formativa i creativa en introduir-lo dins la lectura.

- Una important funció que la de realitzar aquesta revista per constituir un instrument que imprimesqui dinamisme social i cultural dins la comunitat, que la faci madurar, ha d'esser la d'exposar als lectors els problemes, manques..., mostrar les necessitats que afecten el poble o els grups i institucions que el componen; presentar les aspiracions i objectius dins qualsevol camp social pels quals es necessari lluitar i unir l'esforç de les persones per la seva consecució. Per això ha de presentar les respostes i alternatives a tals problemes i projectes per satisfer les aspiracions, elaborats i provinents de les distintes tendències politico-socials; crítica i respostes que es referiran a qualsevol qüestió social: econòmica, laboral, cultural, educativa... D'aquesta manera la revista vendrà a ésser un mitjà més que possibilitarà la comunicació, entre altres que hi puguin haver dins una comunitat, entre el poder de decisió i afectatats, entre els grups o persones interessades o implicades en un problema o objectiu social, aquí es confrontaran les distintes maneres de veure'l i resoldre'l. Amb aquesta funció aconseguim contribuir a què el poble posseeixi un anàlisi més complet: objectiu dels seus problemes i per tant el posam en millors condicions per prendre una decisió favorable als seus interessos. Desenvolupam també així, l'adquisició d'una capacitat crítica per a la persona per estudiar els fenòmens que l'enrevolten d'una forma més lògica, racional, científica i per descobrir el fi que es preten amb les decisions que es prenen respecte a ella o en el grup en el qual s'hi troba.

- A més de fer arribar a les persones aquest anàlisi sobre els problemes candents de la realitat diària que defineixen la vida del poble en l'actualitat, també ha de transmetre als lectors altres treballs, estudis, obres creatives..., sobre distintes temes, l'objectiu dels quals pot ésser molt divers: entretenir, informar, comunicar i divulgar coneixements de les distintes ciències i història, promoure per mitjà d'ells actituds i hàbits de comportament i conducta social..., imaginar i orientar el camí de la comunitat cap al futur. Es tracta d'acostar al poble el treball intel·lectual i d'investigació que puguin ésser-li útil per a la seva economia, cultura, convivència... Aquesta funció està relacionada amb l'anterior i d'ella se'n deriva també una acció educativa important.

- Com a revista pendent de la vida local ha de recollir els fets i les notícies importants que produeix aquesta comunitat en el present i també ressenyar aquells del passat que s'hagin descobert o estudiat i puguin tenir un interès. La impressió d'aquestes dades, juntament amb els comentaris i crítica que rebin, pot convertir-se en un important material per a la història local.

Mitjançant aquests objectius, una revista així caracteritzada pot convertir-se en un instrument més de formació i educació de la societat.

He apuntat aquesta teorització del què haurien d'ésser els objectius d'una revista local, ara en la commemoració del desè aniversari de la nostra revista, per indicar que aquesta ha estat l'aspiració de bastants de col·laboradors que són i que han passat pel nostre bolletí, convincts que aquest pot anar millorant en la pretensió de convertir-se en un instrument educatiu pel poble. Si analitzam, fent una mica de memòria, la trajectòria i temàtica que ha seguit el bolletí, es pot descobrir quins han estat els seus objectius. Veim que la revista local "Sant Joan", més ben dit, el primer ascendent d'aquesta, va néixer, farà ara deu anys, com una publicació al servei dels socis que en aquell temps constituïen la institució anomenada Teleclub. Si hagués continuat com a tal, segurament avui no tendria tant d'interès ni tanta importància pel poble, la descendència d'aquesta revista. Fou precisament perquè intentà evolucionar cap a convertir-se en un instrument d'educació social que començà a constituir un valor important pel poble. Ben aviat l'equip de col·laboradors n'es conformà amb l'objectiu inicial de revista formada únicament al marc del Teleclub i per això va anar ampliant la temàtica i introduint noves seccions per tal que l'acció social i cultural de la revista fos més extensa i completa. No es tractava sols de recollir les activitats o notes del club o de manera senzilla les notícies que produïa el poble sino d'anar informant aquest sobre les qüestions i problemes que tenia plantejats i treure les seves possibles solucions, d'analitzar els fets, notícies i esdeveniments que la realitat presentava. A poc a poc, veim, fulletjant els números que seguien als inicials, que un grup de col·laboradors començà a estudiar qüestions locals, i a exposar i considerar solucions a aquestes. Podem constatar com a molts de bolletins, ja des dels primers s'ha anat tractant el tema de la nostra agricultura i ramaderia, els seus problemes: infraestructura inadequada per modernitzar-la i industrialitzar-la, els problemes laborals i socials dels treballadors del camp, la poca rendibilitat del seu treball... al mateix temps s'han anat proposant alternatives: els avantatges i inconvenients del cooperativisme, la concentració parcel·laria, la importància del reciclatge del pagès (moltes pàgines s'han dedicat a informar el pagès de temes relacionats amb la seva feina), més tard es començà amb el sindicalisme...; altres articles o treballs han anat estudiant l'estat de les petites indústries locals les seves dificultats i possibilitats d'evolució. El tema de la vellesa, els seus problemes socials i solucions al mateixos del nostre poble, també s'han anat descrivint. El tema de la cultura i l'oci, sobretot les manques i dificultats de cara als joves, ha estat una altra qüestió que ha consumit moltes retxes: les dificultats que hi ha en el poble per practicar l'esport, la manca de locals i supost econòmic per desenvolupar activitats de tipus cultural i recreatiu..., tots aquests problemes s'han disseccionat per escrit, tractant de trobar causes i explicacions als fets, també hi trobam propostes de solució i de les quals algunes es du-

gueren a terme : moltes activitats estan reflectides en el mateix bolletí, aquest és testimoni de la creació d'un grup de joves, que desgraciadament tengué una vida molt efímera. Molts d'altres articles hi ha que han tengut com a fons temes de caràcter sociològic polític, educatiu..., alguns generals i altres destinats a estudiar qüestions locals plantejades sobre aquests aspectes. Els esdeveniments locals importants han tingut també la seva ressonància dins les pàgines de la revista (els números dedicats al Pare Ginard, Fra Lluís Jaume, cinquantenari de l'acabament de les obres de l'Església, altres commemoracions, activitats i actes locals, festes, exposicions...). Altres treballs s'han destinat a informar (història local, altres elements de la nostra cultura...), a divulgar coneixements; també s'han publicat obres creatives de literatura principalment... A part, ens trobam amb seccions que han perdurat des dels primers números que recullen les petites notícies i esdeveniments de la vida diària, els programes i activitats de les distintes institucions, enumeren dades sobre distintos fenòmens (meteorologia, moviment demogràfic...).

Aquesta exposició constitueix un exemple general dels temes i seccions que ha oferit la nostra revista en aquest any, guiada per l'objectiu d'introduir al poble d'una manera crítica i responsable dins la seva realitat social i cultural, de que prengues consciència d'ella i de que donàs les respostes oportunes. Als alguns problemes senyalats temps enrera ja trobaren solució, al tres continuen encara plantejats, i també n'hi ha per desvetllar i analitzar les causes, dels quals a lo millor sentim els efectes.

Finalment, no creguem que l'acció social i educativa derivada d'aquest instrument que és una revista local, hagi tengut o tenguí tota la dimensió i volum que poden donar-li els distintos grups i tots els col·laboradors possibles del nostre poble. D'això n'estam convençuts tots; aleshores lluitem per arribar a aquesta revista local, encara que per aconseguir-ho hàgim de vèncer diversos problemes, en la solució dels quals hi estam un poc implicats tots.

JOSEP ROIG . Setembre 1.980

Benvolgut companys de "SANT JOAN"

Amb motiu de la celebració del X Aniversari de la sortida a llum del vostre Butlletí Informatiu i per la difícil tasca d'haver arribat al número 100^a Pu-Pu es complau en col·laborar-hi amb BOTILADES d'en Joan de Son Xormes

Esperam que us agradi aquesta mena d'humor, i a la vegada que dita festa del centenari sia de pinyol ver meil.

Pau i salut per a tots.

El vostre amic,

BOTILADES.-

- ¿ Què és un governant?

Una maça

- ¿ I un governat?

Una clau.

...o...

- Els doblers només són una canya del covo , però...
...sense aquesta canya, el covo s'esbuc. !

...o...

-Quin és l'animal més animal?

Un home damunt un ase.

...o...

- Per què una poma torna agre?

Perque la serp ja menja pebres.

...o...

- ¿ Quan sies més gran, més home, què vols ésser : go
vernant o governat?

Val més jeure que guardar el porcs.

...o...

- Per què ets fadrí?

Perquè no m'he casat.

- I per que no t'has casat?

Per-que les dones són com les oliveres : s'emprenyen amb el vent del veïnat i llavors tu has de colir l'esplet.

...o...

- Què és un embut?

Segons el diccionari, un atuell de llauna, vidre, etc que te la forma d'un con buit, invertit, amb el vèrtex prolongat en forma de tub; és emprat per a abocar o fer entrar líquids, grans, etc, en recipients que tenen l'entrada estreta.

- I, què és un ajuntament?

Un embut.

...o...

- Ton pare és fenici i ta mare cartaginesa, ¿i tu?
De ca nostra.

- I a on és ca vostra,?

Allà on em donen sopes.

...o...

- Què més voldries ésser : Senador o Diputat?
Unes corretjades !

...o...

- Ests feliç ?

Com un ca amb una rave !

EN JOAN DE SON XORMES

UNA ABRAÇADA AL POBLE

i als motors marca "Carles Costa".

Aquí va la meua col·laboració al número centenari del bolletí informatiu "SANT JOAN". I en horabona i "molts d'anys".

Per mor del poeta Gayà, fill vostre i bon amic meu, m'he vist dos anys a formar part del Jurat del Certamen de Poesia, per la Festa del Pa i el Peix: la dominica "Laetare" = (alegrà), la única rialla que ens permet la Corema. Això m'ha diut a muntar dues vegades la lleuada del Puig de Consolació de Sant Joan i a conèixer la Vila i els santjoaners.

He pujat per l'escalonada secular, arreu desdentada, entre xiprers magres i esfullats. He tocat l'enorme aujub - terrassa - la millor peça de Consolació - amb els ciclòpics graons laterals, que dominen la claustra, a unt d'espectacle. I he guaitat la mina de la cisterna, construcció que es fa admirar per l'antigor de ses carns. Al costat, el conjunt (molt propi de Santuari) de casa pagesa, església i nova hosteria, que reclouen un jardí gentil. Tot net i coriós. Quin encert la reforma de pedres i marbres que forren o eixamplen l'Oratori antic!

Diada de festa. Allà l'Ofici, allà el sermo, allà el do d'aquells covos plens de les es-trellades "coquetes", dures com a macs, que volem estrafer el miracle evangèlic - l'Evangeli del IV Diumenge de Corema - de la "multiplicació dels pans i peixos", miracle tan amorosament reviscut per vosaltres cada any... "Puja Jesús a una muntanya..... I de la multitud que el seguia se'n varen asseure d'avvers 5.000..."

I venga festa! Per a uns l'Ofici, per a altres les corregudes de bicicletes, circuit que enllaça els pobles veïns, i es corona sota els pins de Consolació. Els qui han baixat a dinar, tornen al Puig: està tan aprop i tan a l'abast. Al capvespre hi haurà concert de Banda i "ball de bot", sobre la tarima adossada a la tàpia del blanc fossar, vora les palmeres. ¿I no s'han queixat mai els vostros mortets de la bulla que armau? Terrassa, graons i claustra vessen de gent: gent que escolta la música, gent que espera el ball, gent que menja panades de peix, a la fira dels taulets envelats. Colors de trajos i cintes de remeria. Que bell és veure el poble divertit!

Veureu pertot el motor Carles Costa: vestit de ball mallorquí o de seriós presentador o de ràpid xofer o de responsable coordinador... mudant-se o desmudant-se segons els afers. Sempre fi i alegre, com un motor que canta bé.

I encara li manca a l'espessa tarde l'acte final del Certamen Literari, dins l'Oratori i, potser abaix, al poble, qualque "trobada" de corals...

¿I la miranda? ¿Que direm de la nau de Consolació que navega entre tots els verds de la ruralia, les valls de Solanda, Carrutxa i Son Brondo, el Puig de Sant Nofre i el Puig de Bonany? Té raó el P. Ginard: cada troç vent és d'un verd distint. I jo trobo que amb tants de verds bé apadassaríem una politona gonella "ad-lib". Oh, l'ajagut pla de Mallorca, amb ses lleus ondulacions, con quan a un li fan pessigolles per l'esquena!

Abaix, quasi al mateix ras, la Vila, reclinada sobre Es Ravellar. El bell temple nou, de gust clàssic, augusta bassílica romana... jo que son tan sensible a tota línia greco-llatina. Us he trescat: segur que em record de més de dues cares, i de la del Sr. Rector, Mn. Ferreriol. Spe quin tast tenen les vostres paelles i el pa-amb-botifarró, i quin és el tracte de la vostra hospitalitat. Som un admirador del llenguatge i estil del gran Pare Ginard, rebost de Mallorca; i estim els pudorosos versos d'En Miquel Gayà, poeta i crític de poesia, Acadèmic i Acadèmic, teòleg inquiet i esperançat.

Així em trobareu: estones a Ciutat i estones a Pollença, disposat a correspondre a la vostra simpatia; disposat a consolar-me de Consolació, i a matricular qualque energia meua a Sant Joan, que té periòdic i veus cantores i Mestre Comapny, ànima i revolució dels cors mallorquins. I Esports i Museu Parroquial i festes i vida moguda d'un bon motor. Un poble que té, i més vol tenir.

BERNAT CIFRE

CONSIDERACIONS ENTORN D'UNA BANDERA.-

Desde que fa quatre anys s'ençatà a la premsa una fins ara inacabada polèmica sobre quina és o ha estat la senyera de les Illes, he hagut de donar nombrosíssimes vegades la cara en defensa del que jo judic esser la veritat.

Per a commemorar la aparició dle nombre 100 del Bo lletí SANT JOAN i celebrar la Diada de la premsa forà na en la coincidència gojosa del desé aniversari de la sortida del primer nombre de dita publicació, novament se'm demanen unes ratlles per a glosar el tema.

Com que al meu llibret "El Regne de Mallorca. La Bandera i l'Escut de les Balears" està aquest empla ment tractat, em limitaré a fer algunes consideracions que a la dita obreta no hi figuren.

El Regne de Mallorca estigué constituït al manco des de l'any 1058 fins al 1839 - dates extremes en que l'he vist anomenat en documents oficials per les illes Balears, segons reconeixen tots els historiadors que de sempre s'han ocupat d'una qualsevol de les illes o de totes en conjunt.

La capital de nostre estat era Ciutat i per a ella concedí el 1.269 Jaume I un segell, escut o blasó consistent en les barres daurades i vermelles i la figura del Castell Reial de l'Almudaina.

Com ha demostrat llargament el doctor en història Francesc Sevillano Colom (" Historia de Mallorca " coordinada per Josep Mascaró Pasariús, tom IV, ps. 431-520 de la primera edició) a les ciutats més importants del Mediterrani existia un consolat català i un altre mallorquí.

Es natural que a la primeria en abdues representacions consulars hi hagués la bandera de les quatre barres, puix era -llavors- comuna per a catalans i mallorquins.

També diu el Dr. Sevillano que a l'Edat Mitja eren tenguts en gran estima els símbols, i la gent era molt gelosa del prestigi de llur país.

Aixímateix sabem que les rivalitats i enemistats entre catalans i mallorquins venen de molt enrera, puix el 1.285 les Balears foren incorporades a Catalunya per la força militar i fins deu anys no aconseguiren la lliberta.

¿Que té, per tant, d'estrany el que els mallorquins volguessen tenir una bandera distinta de la catalana per a diferenciar els seus consuls, lluir-la en els vaixells i emprar-la en cas d'una nova guerra contra Catalunya?

Per això l'any 1312 el poble de les Balears demanà al seu Rei un signe distintiu per afegir-lo a la bandera de les barres de tal manera que sense renunciar al seu origen català quedàs ben clar que eren mallorquins.

El Rei Sanxo, vegent que era cosa justa i raonable el que nacions distintes tinguessen banderes diferents, concedí el que son poble demanava, i la senyera de les Balears restà constituïda per les barres i el castell -blanc- damunt una franja de color lilenc.

Sens dubte aquesta fou la ensenya que els mallorquins empraren a la injusta guerra que l'any 1.343 el Rei d'Aragó i Comte de Barcelona mogué contra Jaume III, puix sabem per les propies paraules de l'enemic, Pere IV, que quan entrà a Ciutat envià uns soldats al

palau de l'Almudaina per a penjar la senyera catalana a la torre principal i això demostra que el pal de dita torre hi havia una altra bandera, la de Balears.

Encara són més clares les paraules del Comte de Barcelona quan l'octubre de 1344 intenta imposar condicions al nostre Rei, puix li diu que ha de "fondre los segells e mudar lo senyal reial (de Mallorca) e fer-hi notable diferencia" (Ferran Soldevila: "Les Quatre Grans Cròniques", ps. 1053 i 1084).

¿Quina era la diferencia o modificació que Pere IV exigia? ¿Que no veu qualsevol que el que el Rei enemic volia era fer desaparèixer la bandera de Balears?

Els contraris a la bandera del castell al·leguen que són molt poques les representacions heràldiques que d'aquest signe ens han arribat, i tenen raó: sols són cinc les "banderes mallorquines" del segle XIV supervivents fins a nostres dies.

¿Però que té això d'estrany? ¿No hem vist que ja el 1344 Pere IV intentà que Jaume III mateix les destruís? ¿Per que no podria haver-les destruït el català després que feu assassinar a nostre Rei a Lluçmajor el 1349?

Sobretot, si per mor d'aquesta suplantació dinàstica i heràldica, les barres soles tornaren a esser bandera de Balears, pens que avui dia, en que a Catalunya hi ha un govern autònom anomenat "Generalitat" i a les Illes en tenim un altre dit "Consell General", seria absurd el pretenir que dos governs diferents, que no poden influir-se mutuament, tinguin els mateixos símbols, màxim considerant que ja a principis del segle XIX era novament emprada a Mallorca la bandera del castell i que a 1.860 els menorquins l'anomenen "bandera de la Província".

JOSEP SEGURA I SALADO.

L'AGNUS DEI DE SANT JOAN I DE SANTANYI.-

Per Miquel Pons

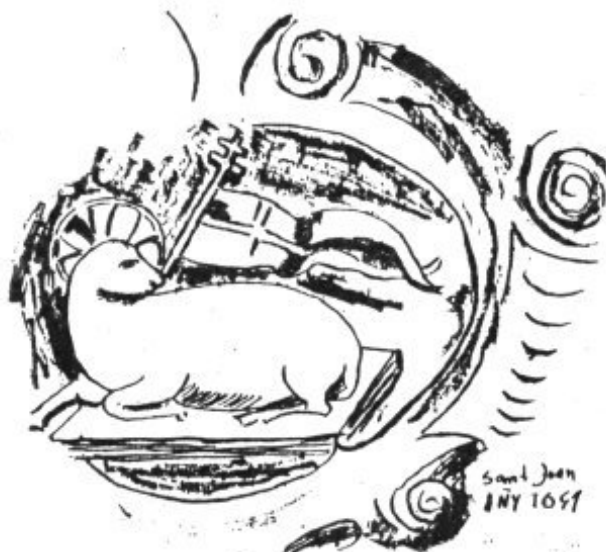
Sant Joan i Santanyí són dos pobles pagesos amb bastantes d'afinitats i poques diferències. Santanyí, per exemple té una considerable vorera de mar, que en aquesta nova febre d'or l'hauria d'haver enriquit més i en canvi, Sant Joan, allunyat de les zones turístiques, viu intensament dedicat al conor de les bones terres.

Anem a trobar els paral·lelismes entre les dues poblacions que ostenten al seu escut d'armes, com també Calvià, l'Agnus Dei, però crec que hi arriben per camins divergents.

La història ens diu que el cavaller portuguès Alvar Yañez a 1.235, en record del seu Sao Joao de Veri (Coimba) fundà al peu de Consolació el vostre Sant Joan, (Sant Joan de Sineu), vila des de 1.300 anys, a la vegada, de la fundació de Santanyí pel Rei en Jaume II. En nom de Santanyí, la seva escritura correcta ha estat autoritzada aques any 80 que correm, procedeix, sembla de Sancti Agnini, segurament mossàreb. Es troba documentat des del segle XIII, amb variades i inexplicables formes aportades per Bernat Vidal i Tomàs, Ramon Rosselló, Andreu Pons. Són usuals formes com St. Anyí, Sa anny, Santo Annino, Santo ayino, Sant Anyí, Sa Agny, Santany, Ste agnyno, Sancto Anyí, Santany, Senteñir, Santagní, Santañí, Santañy, St. Agñy, Santany, Santani, ... I tot remuntant-se a l'Agnus Dei apocalíptic de Sant Joan evangelista pel de Santanyí i al Baptista pel de Sant Joan. El perquè del nom és una incògnita difícil desllipassar.

Sant Joan, sense dubte, té, més història que Santanyí que, com afirma Quadrado i accepta algun historiador d'ara quasi totalment està soterrada davall les pedres talaiòtiques. Sant Joan té una ermita anomenada Consolació, antiga amb la llegenda de l'esclau moro, pastor de Solanda, agraciat amb la trobada de la Mare de Déu dins un ullastre. La fantasia de Pere d'Aicàntara Peña li far dir que la Mare de Déu de Consolació de Santanyí fou trobada d'alt la muntanyeta i que li donaren el títol de Consolació en memòria d'uan altra Mare de Déu que, espasa en mà, defensà les monges de Bilbòrnia contra els sarraïns, com també, diu, alliberà Santanyí de la invasió mora. No devia ignorar l'autor de "El petit mes de Maria" que amb l'ajut de la Mare de Déu ençara els moros feren llarg per Santanyí. El cavaller Jeroni Berard, a finals del XVIII, pensava que Consolació de Santanyí era més antiga que la fundació de la vila, mentre que la documentació descoberta no va més enrera del primer quart del XVI i més concret a partir de 1.510, segons Ramon Rosselló.

Ignor des de quan Consolació de Sant Joan s'enriquí amb les valuoses despulles del poderós Convent de Sant Domingo de Ciutat ni com hi arribaren. L'Arxiduc Lluís Salvador d'Àustria a "Die Balearen" (Es pot consultar "Documenta", traducció de Francesc de B. Moll, 1-V-42) diu: "En la iglesia se ven tres cuadros procedentes del Convento de Santo Domingo". Són considerats com a procedents del convent la Catedral de Sant Pere, part del cambril de la Mare de Déu. l'Àngel de la Guarda, abans sant Rafel, i un quadro de temàtica dominicana, avui al convent de les monjes de la vila vostra. A Santanyí conservam l'orque de Jordi Bosch estrenat a 1.762, qualificat de "Joya enloquecedora" per un tècnic alemany. Totes aquestes relíquies ben preuades però, tal vegada, no adientment estimades i respectades, empenyueren l'èxode de Ciutat vers les viles l'any 1.837, any de la desfeta del convent conflictiu dins tant d'ordres.

Un altre punt de coincidència de les dues viles ca parloles és que cadascuna compte amb un frare franciscà a terres d'Amèrica al segle XVIII. Fra Lluís Jaume i Fra Rafel Josep Verger, amb la diferència que el santjoaner fou màrtir i el santanyíer bisbe.

Ara bé el punt de màxima afinitat es contempla a l'escut que defineix, representa i simbolitza els dos pobles. L'Agnus Dei, que al manco a Santanyí té totu historial, que val més obligar.

Jeroni Berard i Solà (1.742-1.795) diu de Sant Joan "Usa por sello el Cordero y Cruz del glorioso San Juan Bautista". De Santanyí diu "Usa por sello el Divino Cordero sobre el Sagrado libro". Així mateix fa diferència i al seu manuscrit hi estan dibuixans, i no ar massa bon aire, ajaguts, això sí, sobre el "Llibre de Sentències". I aquí es planteja el problema: L'Agnus Dei, d'acord, però ¿dret o ajagat?

A Sant Joan el més antic sembal, és de L'ARY 165 barroc, procedent del presbiteri de l'església vella a Sant Joan hi ha hagut tres esglésies i la de Consolació de la que en resta un portal del XIII - i es pot admirar a l'anada al santuari. Com sabeu està tombat, porta banderola i mira cap a l'esquerra. Un altre fou pintant per quò dels Exploradors entre l'any 1.918 i 1.921. Està dempeus i més tard fou incorporat al pene d'Acció Catòlica. Al Centre Catòlic hi ha una escultura de Fra Lluís Jaume, de l'any 1.922, segurament de l'escultor Pere Amorós, i un Agnus Dei de pedra de Santanyí. Cal creure que la meua ignoràcia n'oblida algu

Les aportacions no són massa nombroses i em fam per sar que l'Agnus Dei és el de sant Joan Baptista, frequent a moltes d'escultures, més abundós erecte que jacent, encara que no hi ha res de definitiu perquè també es troben escultures de Sant Joan amb l'anyell dret com el procedent de Sant Pere del Brugari, del Mestre de Pedret, segle XII, i el que vaig veure a la portada de Notre Dame de París i a la catedral de Chartres.

Seguint l'amic Bernat Vidal i Tomàs consider que l'Agnus Dei dels escuts més antics de Santanyí dimanen de "l'Agnus stantem" de l'Apocalipsi: ... vaig veure al mig... un Anyell. Estava dret, com degollat... Dret està l'Anyell a una clau de volta del Roser, segle XIV, junt a les barres de Catalunya, l'escut de Mallorca, possiblement un Sant Joan i Santa Maria de Santanyí temes d'altres claus de volta. Dret està a l'escut de 1.705, en certa manera salvat de la deixadesa del pintor Bernareggi, que el recollí i dibuixà. En temps de batlliu de Bartomeu Vidal, de Ca'n Llaneres, fou encas

Agnus Dei
de la Sala

tellat tan amunt al Saló de Sessions de l'Ajuntament, que quasi no es destria. I aquí hauria de posar tal e "xot dret" inventariats si bé el del portal lateral c la parròquia, de 1.807, no el consider ni dret ni ajaçat sinó en posició intermèdia. ¿S'ha de donar molta d'importància al segell de la Parròquia de 1.769? ¿Quins motius tendria el dibuixant per ajeure'l? Seria el primer que es troba amb postura dubtosa després de l'escut de la Sala. ¿Coneixia aquest segell el Bisbe Verger o tenia una recordança boirosa de l'Anyell tes del Roser? De fet Rafel Josep Verger, consagrat bisbe del Nuevo Reino de León a 1.783, incorporà al seu escut al Sant Anyell de Santanyí però el Sant Anyell estirat sobre el "Llibre de Sentències", amb els set segells i sostenint una banderola amb la llegenda "Ecce Agnus Dei", que es pot admirar a Ca'n Verger provinent de la casa vella dibuixada per Bernareggi l'any 1.924. Als retrats del Bisbe Berger, s'hi destria l'escut amb l'Anyf santanyíner, como als d'Alcibar de 1.784. Es obvi que a l'escut del bisbat de Fra Rafel Josep Verger no es va tenir en compte l'Agnus stantem familiar de Santanyí i es decantà pel jacent no crec que per es tética sinó, tal volta, per les innovacions pròpies del segle XVIII, per un acostament a la iconografia del Baptista... ¿Aquest Agnus, que ens ve d'Amèrica, podia ser el punt de partida per a la renovació dels altres sant-anyiers, que es localitzen després? Corde-ro figurado..., destinat a S'Abeurador, 1.829, i col·locat a Sa Porta Murada quan la restauració de l'any 1.879. Ningú ens parla de la pintura que hi havia al me dalló de l'orgue de Jordi Bosch, desarmant del convent inquisitorial el 1.837, any del centenari del naixement del seu autor, abans de recalcar a Santanyí. ¿On hi ha l'Agnus no hi hauria un rosari o un pomell de roses? S'identifiquen altres Anyfs al retaule del nou presbiteri, obra d'Umbert i beneït a 1.898. Al map del Cardenal Despuig, 1.785. Ja més moderns a l'Ajuntament, 1094, a algunes sepultures, a l'Escola Graduada, 1.926, al retaule de Consolació de 1.939...

Amb aquest rellevament es trencava una tradició icònica nombrosíssima, antiquíssima, relacionada amb els terrors apocalíptics de l'any mil, manifesta al preromànic i romàntic. Sols uns exemples donaran fe de la seva freqüència i d'una plena significació que no estu diaré, aquí, per no allargar els papers. El trobam -

stantem - a Ravenna, a ivorsi bizantins, als Beatos de Liébana, Monestir de Ripoll, al timpà de Sant Pere el Vell d'Osca, a la "fachada del Cordero" i cripta-panteó de San Isidoro de León, a Sant Pere de Roda, a Sant Fèlix de Girona, a Santo Domingo de Silos, a Poblet un bon estoc, a l'Absis de Santa Maria de Taüll, a Sant Climent de Taüll, alguns a la Seu vella de Lleida, a l'ermita de Santa Creu de Madereulo, avui al Museu del Prado, a Notre Dame de París, a Saint Aventin al fons d'una pica baptismal, a Santa Coloma d'Andorra, a la parròquia d'Armentia (Alava), a Sant Jaume de Galícia, a una terra cuita de Luca della Robbia, emblema de l'art de la llana dels artesans florentins...

A Mallorca no sovintegen. Apart est de Santanyí tenc d'emplaçats al Temple de Ciutat, a l'Estudi General, que sembla una clau de volta qui sap d'on, a la parròquia de Santa Eulàlia, a un medalló de la sepultura del Senyor del camí de Monti-Sion de Porreres, una altra a Porreres i potser alguns més amagats i fora de l'abast de la meua cercadissa. Més moderns n'hi ha a l'ataule de Sant Salvador de Felanitx, 1.903-1.930, Felanitx, Algaida, ... A més d'altres estris, de caràcter litúrgic, a Mallorca es localitzen tres plats de delmes, gòtics i provinents de Nuremberg, del segle XVI, molt semblants però amb millor estat que el de Sant Joan de les Abadesses, un a Campos, un al Museu de Lluc i un altre a Campos. Amb tota seguretat n'hi ha més.

I aquí tal el serial que es podia aprofundir més i més i d'alguna manera especial a la significació i simbolització de l'Agnus Dei dins l'art i concretament al romànic.

CALA FIGUERA DE SANTANYÍ. 29-Setembre 1981

Agnus Dei del Roser
Santanyí

MICUEL GAYA I SITJAR, POETA.-

Miquel Gayà i Sitjar és fill de la nostra vila de Sant Joan, en la qual va néixer en 1.971, hi va ser confirmat dins el mateix any pel bisbe Rigoberto Domenech, hi va fer la primera comunió en 1.925 i hi va fer els estudis primaris a l'escola que aleshores regentava el Mestre D. Josep Lliteras. L'any 1.927 va entrar de "Blauet" a l'escolania del Santuari de Lluc on va estudiar Humanitats i hi va començar la seva obra literària.

Amb una bona llista de llibres publicats, de poesia, investigació històrica i assaig literari, el seu nom figura a diverses antologies, enciclopèdies i diccionaris de literatura catalana.

Enguany ha estat elegit per ocupar les vacants que deixà el poeta don Guillem Colom com a membre corresponent de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, i com a membre numerari de la de Belles Arts de Palma, en la qual farà pròximament el seu discurs d'entrada i li serà imposada la medalla d'or.

El seu interès per les coses de Sant Joan és ben viu; podem dir que la seva presència se fa gairebé imprescindible a totes les manifestacions culturals que s'organitzen en el nostre poble, com el Certamen Poètic "Verge de Consolació" en el qual ha pres part com a jurat des de la seva fundació, i en els aniversaris del traspàs del gran folklorista santjoaner P. Rafel Ginar Bauçà.

Amb moti d'aquest número extraordinari el bolletí SANT JOAN li vol retre homenatge fent-li públic el seu agraïment per aquesta vinculació i dedicació a les nostres tasques culturals.

CARLES COSTA SALOM

METEROLOGIA.-

Resum de la pluja caiguda a Sant Joan, durant els cinc meses darrers, d'acord amb la informació obtinguda a través de Guillem Company- Estació Sant Joan II.

<u>MAIG:</u>	Dfa	4	4'4	lts.
	"	5	3'5	"
	"	12	9'7	"
	"	14	3'5	"
	"	16	0'8	"
	"	18	7'6	"
	"	19	0'3	"
	"	21	1'4	"
	"	22	2'7	"
	"	26	1'6	"
	"	28	7	"
	"	29	0'6	"
	SUMA			43'1 lts.

<u>JUNY :</u>	Dfa	8	1'3	"
	"	9	0'2	"
	SUMA			1'5 lts.

<u>JULIOL:</u>	Dfa	8	0'8	"
	"	9	2'4	"
	SUMA			3'2 lts.

<u>AGOST :</u>	Dfa	25	1'3	"
	"	26	7'6	"
	SUMA			8'9 "

<u>SETEMBRE :</u>	Dfa	9	12'7	"
	SUMA			12'7 "
	TOTAL			69'4. lts.

La escassa, o quasi nul·la, activitat pluviomètrica dels mesos d'estiu ens preocupa seriosament, de cara al proper futur.

Al ploure enmig de les dues "marededéus", entre el 15 de d'Agost i el 8 de Setembre, se li ha de donar sempre, entre moltes, una importància grossa, ja que el fet de que surtin els bruiols i nesquin les ferratjes primerenques allarga les possibilitats de subsistència de moltes economies agrícoles i ramaderes i dona bon fer feina a l'hora de començar la preparació de la propera campanya cerealista i lleguminosa.

Enguany no ha estat així i molt més temen que les conseqüències puguin ésser funestes per a foravila. Es perem, no obstant, que els temps canviïn i l'esperança retorni.

J. GAYA.

LA PRAXIS JURIDICA DE CADA DIA, Y EL INTERES COMO "MALA BESTIA".

He aquí varios supuestos litigiosos en los que destaca una cierta originalidad, salpicados incluso por un cierto humorismo, y, que a juicio de algunos rezumarán ciencia-ficción, cuando sucede precisamente todo lo contrario, puesto que son fruto de la feroz realidad y consecuencia inmediata de la metamorfosis que experimenta la sociedad de nuestros días. No guardan ninguna relación entre sí, ni por razón de materia, ni por la mentalidad separar de los jueces que tuvieron que interpretar y luego aplicar la legislación pertinente a los casos controvertidos; así, en el primer supuesto se discute una tan enconada como egosita pretensión de ser declarada heredera quien en realidad no lo era; y el segundo protagoniza una discusión que en un principio se nos antoja bizantina, pero que resultó ser real, versando nada menos la polémica sobre la posibilidad del delito de violación entre marido y mujer.

La casuística, la completaremos através del examen de un eslogan que aparece con frecuencia en la propaganda sobre turismo en las agencias de viajes alemanas recordando que "tus derechos viajan contigo".

I) "La pretendida heredera.- El último y por tanto valedero, testamento otorgado por la Sra. X en 1.962 dice textualmente: Instituye por su única y universal heredera a la persona que cuide y asista a la testadora en su última enfermedad.

Las disposiciones testamentarias deberán entenderse en el sentido literal de sus palabras, a no ser que aparezca claramente que fué otra la voluntad del testador; cláusula la transcrita, desprovista de toda oscuridad y ambigüedad y de imposible contradicción con otra del propio testamento.

Al prescribir la Ley, que toda disposición a favor de persona incierta será nula, al menos que por algún evento pueda resultar cierta, resulta que aquí aparece como evento, un hacer individualizado, definido por los términos cuidar y asistir a la testadora en su última enfermedad.

El juzgado de primera Instancia de Ibiza, y la subsiguiente Apelación, rechazaron las pretensiones de la sobrina de la testadora que alega además de estas circunstancias parentales, haber tenido relaciones cordiales con ella, y ser la única persona de la familia que la visitaba, por estar enemistada aquella con la hermana sobreviviente, actual demandada en el pleito.

Es evidente - añade la Sentencia - que si la testadora, conocedora del nombre y apellidos de su sobrina, hubiera querido designarla heredera, en base del parentesco, amistad y visitas que le hacía, así lo hubiera expresado, por otras de naturaleza distinta.

Pero a mayor abundamiento, y consecuencia de la prueba practicada, la testadora vivía sola en Ibiza, y la actora - presunta heredera - en lugar distinto, siendo visitada por ésta cada quince o, veinte días y a veces cada ocho siendo la última de ellas por las Navidades del año 1.971.

El quince de enero siguiente, la testadora fué encontrada muerta, sin que durante el lapso de tiempo indicado recibiera cuidados ni asistencia de la persona, que ahora pretende ser declarada heredera.

Naturalmente, esta situación de hecho pone de manifiesto, que no hubo última enfermedad, ni asistencia, elementos condicionantes de un hacer, o actuar testamentario, que al no darse en relación a la parte demandante, no puede dar lugar a su identificación y consiguiente designación de heredera, conforme establece con acierto la sentencia recurrida, por otra parte confirmada en trámite de apelación.

II) - "Cosas veredes". Recientemente un jurado del estado de Oregón, en los EE.UU. absolvió libremente a un marido acusado por su consorte del delito de violación. El tribunal estaba formado por ocho mujeres y cuatro hombres, lo que representó un duro golpe para la Ley recién aprobada y que regula que el matrimonio no puede considerarse eximente de dicho delito. No podemos pormemorizar en el análisis del caso, al desconocer la doctrina en que se fundamenta la absolución, si bien podemos arriesgar un juicio valorativo, en el sentido, de que la violación, entre marido y mujer no puede darse, puesto que para ello hace falta un yacimiento ilícito, y el realizado por el marido, con o, sin consentimiento de la mujer nunca puede revestir este carácter, puesto que obra en el ejercicio legítimo de su derecho.

Hay quien entiende, no obstante, que este delito puede darse cuando el acceso violento del marido sea ilícito como sucede en los casos de separación legal, o divorcio, o cuando, supone un peligro para la mujer, o para la prole, como en el caso de que el marido esté afecto a enfermedades venereas, o sufra alguna enfermedad vírica que haga peligrosa la fecundación.

En el supuesto que nos ocupa, quedan claramente evidenciadas las pretensiones de la esposa, ante un posible divorcio, y ante la apetencia de lograr la indenización correspondiente... "interés mala bestia".

III) - "Tus derechos viajan contigo". - ¿Qué actitud adopta la turista alemana a quien arrancaron el bolso los consabidos "tirone-ro"? Pues recurre, además de los tribunales de justicia del lugar de la comisión del deli

to, a los de su país en súplica de que se le reembolse la pérdida y se la indemnice por el susto sufrido.

Una sentencia del tribunal de Frankfurt - i condena a determinada agencia de viajes porque "debería haber informado a sus clientes acerca del peligroso aumento de la delincuencia experimentado en Italia y del riesgo que corren las mujeres extranjeras al llevar en el bolso dinero, alajas y documentos".

Idénticos motivos llevaron al V Senado Civil de Nuremberg a conceder tres mil seiscientos noventa y cinco marcos de indemnización por los gastos de viajes y 6.053 marcos como reembolso de los sustraído, a una pareja alemana que había sido objeto de agresión y robo en el Caribe "por haber presentado la organización del viaje la idea de Jamaica, como un lugar idílico, de un exotismo sin par, sin hacer referencia a los frecuentes asaltos sufridos por turistas extranjeros en aquellas latitudes

Sale por fin a colación el encanto paridisiaco de nuestra Isla. De nuevo situados en el

tribunal de Frankfurt, que en esta ocasión decreta una indemnización consistente en reembolsar el 80% a un joven matrimonio que había reservado habitación en el Club Romántica de Mallorca, del cual - según el folleto de la agencia de viajes - "no pueden ser socios los mayores de 33 años". Ambiente alegre, angelitos y diablillos que se divierten con frenesí. En lugar de eso, quedó probado y así lo admitió el Juez alemán que la edad media de los turistas era de cuarenta años, y en la discoteca sólo se escuchaban las melodías musicales de valsos, tangos, y otros tipos de música propia para el gusto de jubilados.

Desde mi estrado, contemplo la inequívoca señal de la luz roja, presagio del final de mis disquisiciones, pero apelo a la gracia de una discreta y benevolente prórroga, que me ofrezca el tiempo preciso, para desear al BOLETÍN en este número centenario, toda clase de suerte y prosperidades... y ahora sí, suena la voz grave del Presidente, agitando la campanilla y pronunciando el clásico: Visto para sentencia, despejen la sala.

ANTONIO GUAL.

SOBRE EL P. RAFEL GINARD

Invitada a col·laborar en aquest número extraordinari, no he sabut sinó donar resposta afirmativa, puix que es tracta d'una revista que pertany a tot el poble i a tot allò que el forma.

I crec complaure més especialment els dirigents de la revista si tracta d'un tema sobre la personalitat del P. Ginard, tema que per altra banda no deixa d'esser-me comprometedor. Però tenguent en compte que parlar dels seus valors és parlar dels valors del poble, amb gust ho faré.

Molt bé ho va expressar el P. Ginard a la Casa de la Vila amb motiu de declarar-lo Fill Predilecte, quan va dir: "Me consider en aquesta hora com un representant del nostre poble. Representant del poble he dit. I per això a través de la meua humil persona fan homenatge a la vila de Sant Joan d'on jo en som producte". I aquestes altres paraules: "Els honors passen per mi-així ho han determinat el senyor batle i el Magnífic Ajuntament-, però no s'hi aturen. Corren cap al seu destinatari, el poble de Sant Joan".

Creo molt important tot lo que s'ha fet per honrar la seva memòria, i aprofit aquesta ocasió per expressar el meu agraïment.

Els actes culturals que en distintes ocasions s'han celebrat en honor d'ell, no s'ha

quedat en una simple admiració del nostre Fill Predilecte, sinó que han despert un compromís de tots i el deure d'anar aprofundint en les seves obres per així conèixer més la seva autèntica personalitat.

Conèixer les seves obres sens dubte ens ajudarà a descobrir els valors de la cultura, que en aquest cas, si seguim els seus camins, sera descobrir valors de la nostra vida de cada dia, senzilla, planera, popular, plena de llum, de pau i de riquesa casolana.

Molt bé ja ho podem descobrir amb el gran exemple seu, que va ser un esforç constant per salvar la cultura popular amb la recopilació de les cançons que formen els quatre toms de la seva gran obra tan alabada del "Cançoner Popular de Mallorca".

Però apart del "Cançoner", són moltes les altres obres que el P. Ginard ens va deixar: unes publicades, com els "Croquis artanencs" i el llibre de memòries també titulat "El Cançoner Popular de Mallorca"; i altres inèdites, que esperen esser recollides, i pens que abans que ningú nosaltres en tenim el dret perquè és un producte nostre i ens perteneixen a tots.

CATALINA ORDINAS

SANTJOANERS

IL.LUSTRES

BIOGRAFIA HUMIL D'UN FRARE LLATINISTA :

FRANCESC BARCELO I GAIA (1.788 - 1.857)

Desl obradors d'una impremta ciutadana de vella ascendència, un dia de l'any 1818, sorita, frec de tinta, un llibretó anònim, de seixanta pàgines, titolat Breve método para saber los tiempos y oraciones latinas...(1) que els interessats podien comprar a ca'l virell o maiol de l'Universitat Literària.

Qui s'amagava, amb humilitat freanciscana, sota el títol de " ... un Profesor de Gramática" ?

Gràcies a la referència de J. Ma. Bover, tothora benemèrit (2) saben el seu nom i llinatges : Frances Barceló i Gaia, frare observant del Convent de Sant Francesc, devot entusiasta de la llengua llatina, Catedràtic de la Universitat de Mallorca, nat i batiat a Sant Joan trenta anys enrera.

La manca absoluta - i estranya - de referències bibliogràfiques a l'obra de Palau i Dulcet (3) i el silenci del Diccionari Albertí (4) i el laconisme de l'Enciclopèdia Catalana(5) que li dedica unes poques ratlles, ens agullonen, avui, a fer memoria del sacerdot il.lustre que omplí les escoles de Mallorca del segle XIX del seu llibret escrit "... para el uso y utilidad de los niños deseosos de su aprovechamiento".

Circumstancias familiars

A la parròquia de Sant Joan -428 focs, 700 homes, 622 dones i 221 infants (6) - el 22 d'octubre de l'any 1.765 s'uniren en matrimoni (7) els joves Jaume Barceló Maiol i Aina Gaia Munar, fills i moradors com el seu pare, de la vila, noces de les que en foren testimonis Mn. Joan Bou, vicari de Porreres, i l'Honor Mateu Roselló, batle aleshores del poble.

BREVE METODO

PARA SABER LOS TIEMPOS

Y

ORACIONES LATINAS.

Dispuesto por un Profesor de Gramatica para el uso y utilidad de los niños deseosos de su aprovechamiento.

Con las licencias necesarias.

MALLORCA:

EN LA IMPRENTA DE FÉLIX GUASP. 1818.

Se hallará de venta en casa del Vedel (vulgo Mayol) de la Real Universidad Literaria.

Als tres anys i mig de casats els nas que el primogènit Ramon (22 abril 1.779) i, més tard (8), Catalina (16 abril 1771) Margarida (20 agost 1.773), altra Margarida (3 juny 1.775), Jaume (15 juliol 1781) i Rafel (16 juliol 1.785).

Tancà la corrua de set fills Francesc Bonaventura, nat i batiat (9) el 8 de Febrer de 1.788, i confirmat de mans del Bisbe Bernat Nadal el 30 d'abril de 1.798 quan tenia deu anys i mesos (10).

Vida religiosa i docencia.-

Res saben de l'adolescència i joventut de Francesc ni de la seva vocació franciscana, segurament encoheïda pels franciscans de Petra. Bover, benemèrit cronista coetani seu, només diu lacònicament: "... visitó el hábito de observante; fue cuatro años Maestro de Gramática en el Convento de San Francisco de Palma" (11)

Consta que el 24 d'agist de 1814 fou anomenat Catedràtic de Llatí (12) de la Universitat Literària on explicà Gramàtica diversos cursos puix que figura en la relació dels seus professors de l'any 1817 amb una paga de trenta lliures (13).

Sembla, fou ordenat sacerdot l'any 1818 (14) i tres anys després (15 abril 1820) de bell nou l'anomenaren per a ensenyar Gramàtica a la Universitat (15). Bover afegeix, d'altra banda, que l'any 1.826 obtingué el títol de Lector (16).

Quan un decret iniqu de 12 d'agost de 1835 disposà la supressió dels convents de regulars de la província, el P. Francesc, com altres vuitcents religiosos, clergues o llecs, abandonà, amb dolor i recança, el convent ciutadà - aleshores hi havia 120 frares, 68 d'ells sacerdots i, com a prevere secular, obrí escola "...conseguint el numero de discipulos" (17).

Testament i mort

Amb perfecta salut de cos i enteniment i alta i clara locució, Francesc Barceló i Gaia, "religios exclaustat de pares observants" el 3 d'abril de 1857, en presència dels testimonis M. Barceló, P.J. Vives i Guillem Malbertí, escultor, firmà el testament davant el notari Gabriel Oliver i Salvà (18). Després de donar diverses disposicions respecte dels marmessors, sepultura, sufragis, llegats, etc, instituí hereu universal el seu nebot Jaume Barceló, metge.

Malalt d'una pulmonia i rebuts els sacraments de l'Església, morí a la parròquia de Santa Eulàlia (19), als seixanta-nou anys, i fou soterrat, com disposà i volia, a la tomba "... dels meus germans religiosos, de la mia orde".

El treballs manuscrits.-

Sabem per Bover qui, amb tota seguretat, tractà el menoret observant llatí, que aquest morí "... dejando escritas varias obras", totes elles d'estudi, pràctica o docència del llatí, obres dissortadament inèdites o, per desgràcia, perdudes o, almenys, no localitzades fins ara a les biblioteques mallorquines.

Els diferents volums, en quart, que degué fullejar l'erudit vuitcentista i

conservava, pels volts de 1.860, en nebot hereu (20), tenen títols tan curiosos i diversos com aquests (21).

- Adagios castellanos con su versión latina
- Proverbios o frases proverbiales en castellano y latín.
- Gramática latina por un método no conocido hasta el día.
- Inscripciones latinas dedicadas a la memoria del Rmo. P. Frau Juan Bestard (22)
- Resumen de la vida de la Beata Catalina Tomás en versos hexámetros.
- Nombres de reino, regiones, provincias ciudades, villas, islas, montes, fuentes y ríos, puestos en orden alfabético con su significado en latín.

La varietat temàtica és evident- biogràfica, paremiologia, gramàtica, poesia etc, - però sempre hi ha un denominador comú: l'amor a la llengua llatina estimada amb passió, coneguda en profunditat, treballada amb afany o disposta amb enginy per a l'ensenyança dels joves, fins i tot "... por un método no conocido hasta el día".

L'obra impresa

Com senyala P.J.B. "Francesc Barceló escriví diversos llibres pedagògics, algun d'ells reeditat moltes vegades" (23). L'afirmació generalitzada -diversos, moltes- de l'articulista dona fe- imprecisa, certament de l'èxit del Breve método, autoritzat el 16 de gener de 1818 i imprès per Felip Guasp la primavera d'aquell any.

Almenys són nou les edicions fetes er setanta-quatre anys (24).

Sense intenció de rigorisme ni criteris d'exhaustivitat podríem fer del seu contingut aquesta classificació sumària:

pag. 3	-	7	: Els temps del verb. Coneixement i funció.
8	-	12	: L'oració activa i passiva.
13	-	22	: El gerundi simple i el compost
23	-	29	: El participi. Funció i construcció
30	-	33	: Els relatius
34	-	46	: L'infinitiu. Construcció

48 - 49 : Les partícules

50 - 57 : Els numerals.

Hem de dir que totes les pàgines de l'opuscle, llegides amb criteris d'ara, traspuen més enginy que saviesa, més amor que coneixement, més desig que realitat. Però sempre sera d'agrair la tasca anònima del franciscà santjonaer que, en moments difícils, continuà el treball secular d'una llarga munió de llatínistes: Arnau Descós, Bernat d'Olesa, Miquel Güellls, Melcior Miralles, Pere Moix, Guillem Net, Francesc Paqual, Joan Pastrana, Bartomeu Pou, Juna Despuig, Miquel Güellls, Tomàs Mora, Andreu Moragues, etc, testimonis tots ells d'una amor profunda a la llengua llatina, amor que mai deuria esvair-se a la nostra terra, perquè, com es criví el poeta de Pollença (25), : "...ma pàtria / filla és de Roma".

BALTASAR COLL TOMAS .

NOTAS.-

1.- Vid. reproducció facsímil de la portada. Cortesia de Ll.Alemaný

2.- Joaquín Ma. Bover, Biblioteca de Escritores baleares. Palma, 1968.

Tomo I, sub voce Barceló, Francisco. *

3.- Antonio Palau y Duclet, Manual del Librero hispano-americano. Tomo II. Barcelona, 1.949

4.- Diccionari Biogràfic Albertí. Barcelona, 1.966

5.- Enciclopèdia Catalana. Tom III, pag. 192 s.v. Barceló i Gayà, Fr.

6.- Gerónimo Berard y Solá, Viage por la isla de Mallorca empezado en 1.768 por el Caballero... inclòs a "Miscelanea histórica mayoricensis" (Tom X, pp. 315-317) dona aquestes xifres sense esmentar l'any però creim que són vàlides per donar una idea de la vitalitat.

7.- Llibre de matrimoni 5 (1775-1804) 77

8.- Llibre de Baptismes 10 (1.763-1774) 128, 175, 238 i Llibre 11 (1.774-1.798) 13, 129, i 205.

9.- Llibre de baptisme 11 (1.774-1.798) 246.

10.- Ibidem, fol. 343.

11.- Bover, obra i lloc citat.

12.- Jaime Lladó Ferragut, Historia del Estudio General Luliano y de la Real y Pontificia Universidad Literaria de Mallorca. Palma de Mallorca, 1.973, Pag. 119.

13.- Ibidem, pag. 201, qui cita com a font el ligall num. 1, expedient num. 11, de l'Arxiu de l'Universitat, en dipòsit avui a l'Institut "Ramon Llull", de Ciutat, arxiu que deuria incorporar-se al fons de l'Arxiu del Regne per a la seva catalogació i ulterior aprofitament.

14.- José Plans Sagrera, Exclaustrados franciscanos. Convento de Palma. BSAE XVIII (1920-21) 39-46, relació reproduïa textualment per Bartomeu Guasp, a "Documenta" (31 desembre de 1946) 486.

15.- Jaime Lladó, op.cit, pag. 201

16.- Bover, op.cit.

17.- Ibidem.

18.- Arxiu del Regne de Mallorca, Protocols notariais : 0-440 (1857) 78-79 V.

19.- Defunciones de la parroquia de Sta. Eulalia (1851-1860) 147 v. 148.

20.- Jaume Barceló devia ésser un fervorós devot dels llibres puís que el mateix Bover (Op. cit. pag. 53) ens diu que també tenia manuscrits originals de Fra Antoni Balaguer, religiós franciscà algaídi (1722-1783), també llatínia.

21.- Bover, Escritores Baleares, pg. 65 i 66.

22.- Joan B. Bestar i Mesquida (Ciutat, 1763-1831), fundador d'un Col·legi a Orizaba (Mèxic) l'any 1811 i, després a Mallorca, Comissari General d'Indies (1816) fou coreligiós de F. Barceló al Convent de Sant Francesc.

23.- P(ere) J(ofre) B(osch), Enciclopèdia Catalana, lloc citat .

24.- Bover parla de tres edicions data-

des: primera i tercera (1818 i 1829, respectivament), impreses per Felip Guasp, i segona (1819) feta per Bonaventura Villaonga, i esmenta altres tres, totes en tamañy octau, impreses a Ciutat sense data. Lluís Alemany, bibliòfil ciutadà, posseeix exemplars de cinc edicions : 1818, 1819, 1853, 1868 i 1884, totes elles sortides del taller de F. Guasp, exepte la segona. Com podem col·legir, Bover no cita l'edició de 1.853 ni, lògicament, les dues darreres que són posteriors a la seva obra.

25.- Oda a Horaci, de Miquel Costa i Llobera, inclosa a Horacianes (. Mallorca, 1.938) 17.

* Text reproduït literalment per Bartomeu Guasp a "Documenta" (30 octubre 1944) 383-384, amb el títol de "Escritores naturales de la villa de San Juan", juntament amb la vida de Guillem Barceló, altre franciscà santjoaner, mort a Lluçmajor, als 77 anys, el 7 de desembre de 1774.

ELS POBRES

Temps enrera hi va haver a Mallorca diversos intents de censar la població, bens, etc. L'any 1.428 foren censats els esclaus de l'illa. El 1.585, el virrei Lluís Vich, en una visita que practicà a totes les viles de l'illa, va prendre relació de tots els homes d'armes, població en general, bestiar, i visità també, a la costa, les torres de defensa, manant en cada cas allò més convenient i necessari.

El segle XVIII, el governador o lloctinent general va voler censar els pobres, i es manà a cada batle de les viles remetesin informació dels pobres existents en el seu corresponent batliu que demanaven almoïna, tant naturals de la vila como de fora. La resposta dels batles fou molt desigual i en alguns casos fins i tot mancada de realitat. Així he vist, per exemple que el batle de Manacor contestà dient que en el seu terme hi havia més de 700 pobres, i el de Santanyí, vila pobra per excel·lència, va dir que no n'hi havia ni un ... Que en prenguin nota els estudiants i universitaris actuals, tan aficcionats al números i %.

Bé és ver que la població de la part forana vivia bàsicament de l'agricultura, i si tenim en compte que s'anaven succeint les males anyades i collites per falta d'aigua o altres circumstàncies, no extranyarà que abundàs la fam i misèria sobretot per aquells que necessitaven el jornal pel sue sustent.

Com a simple curiositat històrica donare a llum la carta de contest del batle de San Joan que diu així :

"Excelentísimo Señor. Obtemperando a lo mandado en la orden de Vuestra Excelencia de remi tirle relación de los pobres que van pidiendo limosna en esta Villa de San Juan, son los siguientes :

Lucas Gual alias roveyat soltero
Juana Fiol donzella

Dicho Gual le falta poco por ser del todo siego, tiene se herencia y pide limosna no solamente en este término si también en las villas vecinas.

Dicha Fiol es incia y unicamente pide limosna en este término.

Y a más de los dichos aunque hay algunos muchachos y muchachas que en el día siendo sus padres al trabajo se van diosando por la Villa y siendo capaces para guarda una cerda o para otro trabajo ya no tienen ocasión de diosar; lo que he comunicado al Ayuntamiento de esta Villa, y siendo por si acaso tendrían mayor noticia, y no han hallado más de los dichos. Qué es la relación puedo dar a V^a Exª a lo mandado en dicha orden, quedando pronto siempre Para obedecer sus órdenes. Dado en San Juan 18 Octubre de 1.775 Juan Barcelo, bayle real".

Vaig poder consultar aquesta documentació a l'amabilitat del meu bon amic Guillem Llinàs que la guarda en propietat.

RAMON ROSSELLO

SA JOTA DE SANT JOAN I ALTRES COSES DE BALLS POPULARS.

Molts dels balls se coneixen i distingeixen per noms determinats: uns pels primers mots de la cançó que se cantava, com el bolero veí "To ni moreno", sa mateixa "Si m'haguésseu vist venir..."; altres pels llocs on se ballaven, com es bolero veí "Parado de Valldemossa" i de Selva, es bolero veí "Bolero de S'hor d'en Boira", tocat pel xeremier en "Rata de Moscarí" damunt s'era d'aquell hort; sa "cota des Figueral", una "cota" o mateixa que se ballava a n'els nombrosos balls de casetes de figuerals dels entorns de Selva, que després se coneixia també com a "sa mateixa des veremar"; quan devers l'any 1.933 o 34, el Sr. Alcover, animador del "Tall de Veremedores" de Binissalem, va anar a Selva i feu cantar a les nines del grup de Selva, tal mateixa; la va copiar i l'en senyà a ses binissalemeres i així en més d'una ocasió: uns per creure aportar novetats a n'els seus grups i altres, fent-hi petits canvis, per cobrar drets d'autors, etc.

Per l'any 1.938, quan "Aires de Muntanya", tractava d'engrossar el seu repertori de balls populars, l'amo Andreu Sastre Ferrer, primer músic i bo de la banda de Selva d'es capellà "Gallet" que fou, i director aleshores, de la mini-formació musical d'aquella agrupació "Aires de Muntanya"; un bon dia s'entregà amb una pessa de sa banda del dit capellà "Gallet", titulada "Jota Pagesa" i jo vaig trobar que aquella jota era molt alegre i molt bona; li vaig demanar d'on l'havia tret i me contestà que l'havia copiada d'uns papers de la banda de Sant Joan. La incorporarem a n'el repertori d'Aires de Muntanya amb el nom de "Jota de Sant Joan", essent uns dels balls de més èxits.

Això dels noms no afecta realment a n'els balls, però pot fer entreveure carreranyes de procedències, sempre convenients pels estudiosos de la matèria.

BALLS.- Dels nostros balls populars no tenim notícies històriques fins a n'el segle XIV i encara no molt clares; però sí que hi ha que considerar ses possibilitats històriques d'influències gregues i romanes. Per no fer llarga sa processó, me remet a lo ja per mi publicat anteriorment ("Mallorca, Menorca, Ibiza", "Mallorca: su folklore: i altres).

Qualsevol ball proporciona s'èxtasi, encara que avui no heu paresquí; sinó, digau-me balladores i balladors, ¿si no hi ha qualque moment, quan ballau, que vos oblidau del vostre entorn?

El ball, en aquests moments, és art que dona forma a percepcions intangibles del nostre món interior, on no reina una plenitud de consciència i on no se recorda ben bé el propi jo.

Això, ara, solament són moments curts i esporàdics del ballador en certs, pocs, moments

del ball; en les civilitzacions antigues se conservava durant tot el temps; però nos dona una idea de lo que n'és el ball vertaderament.

El gran folklorista Curt Sachs, posa com a lema a la Introducció de la seva obra "Historia Universal de la Danza", el següent: "Qui no balla desconeix el camí de la vida" (Jesucrist, segons un himne gnòstic del segle II).

No volem aficar-nos en definicions del ball ni en les seves motivacions, tendria la cosa d'esser molt llargaruda i no cal en aquest moment; sinó deixar constància que a totes les convulsions que sofreixen els pobles, és reacció que no se fa esperar, l'argument en l'execució i estima dels seus balls populars i inclús donar-los variants de formes, si la cosa heu demana.

Després de la darrera Gran Guerra en tots els pobles d'Europa feren una grossa revivaia i els balls i danses populars; a Espanya després de la guerra del 36, i en l'entrada de la democràcia hi ha un altre renaixença.

En totes aquestes noves empentes de l'expressió en balls populars, sense que quasi se'n doni compte, s'introdueixen nous elements en la interpretació dels balls, troços del subconscient que en el moment vivim.

La primera i la darrera mateixa era ballada, en temps enrera, per una sola parella, després s'incorporaven a poc a poc més i més parelles, totes ballant a n'el seu aire; ara, en ocasions, veurem ballar parelles entrebaulades en figuracions idèntiques: L'individualisme que pareix vol donar pas a una forma social més colectiva.

POBRE DECALEG, QUE POT ESSER PROFITOS TAL VOLTA, A BALLADORES I BALLADORES.

- 1.- Apreniu les figuracions i passos de cadascun dels balls que volgueu ballar, llavors expressau-los segons els vostros sentiments.
- 2.- La dona deu de marcar els passos, les voltes, mitges voltes i revoltes. L'home ha de seguir aquells mateixos passos, voltes, mitges voltes i revoltes i si hi por aficar qualque bot i cosseta bon ballador serà, i si no, i n'hi ha una bona bailladora que el miri se'n fotrà d'ell.
- 3.- Procuraru tenir esment en marcar bé els punts amb sos peus i posar gràcia en les posicions dels braços i mans, fer un bons esclafits o tocar bé les castanyetes. El ritme és lo bàsic en els balls; la forma musical d'acompanyament no ha estat mai exclusiva, solament el ritme.
- 4.- Avui en els balls populars, ja no s'hi pot cercar, ni fa molts de segles, significats màgics-relligiosos, sensuals, guerrers o cerimonials; han es devingut balls de divertiment: pels balladors, divertiment que fins fa relativament pocs anys, era s'únic que se'ls perme-

tia i encara amb certes reserves . No ballieu pels que vos mirin, ballau per vos mateixos.

- 5.- No volgheu imitar amb tot detall les maneres de ballar d'un altre bon ballador o balladora per bé que heu fassin, puix lo que en un pot esser una gràcia, les imitacions, moltes de vegades, se converteixen en una desgràcia.
- 6.- No vos cregueu mai que sigueu els únics que saben ballar millor que cap altre uns determinat ball i no vlogueu, per damunt tot, fer-ne una creació de la interpretació d'un ball, perquè es molt perillós : de cada creació que surt bona, en surten mil de xereques.
- 7.- No cregueu que cap ball, sigui ben vostre, ni exclusiu del vostre poble totalment, perquè ben espinzellat , quasi sempre esdevindrà una de les moltes variants d'aquell ball.

- 8.- Els balls quasi bé tots són de parella, amb algunes, poques, variant de filera (revetles), d'un a dues (boleros i boleres), d'un a quatre (boleros), d'un a sis (Na Margalida ball de romanç.) etc.
- 9.- Si se fan combinacions de parelles, s'ha de tenir prou esment en que el ball popular no degeneri an un mal "ballet".
- 10.- Sa forma de vestir dels balladors, amb vestits del segle passat , si la cosa està cuidada, sempre serà una bona demostració d'una altra part de la nostra cultura i pot donar més vistosidat a n'els balls; però no n'és una necessitat per la seva bona interpretació.

ANTONIO GALMES I RIERA

Setembre 1.980

PREGARIA PER LA GRATUITAT

DAU-ME, Senyor, en la meua vida
per al bell gaudi un poc d'espai
on els ocells no morin mai
i el somni tregui sa florida.

Dau-me una vida sempre a mida
l'afecte hi sia con un lai.
La poesia amb son esplai
em vingui dolça i compartida .

Al cor no hi vull l'ambició
del nom, l'honor ni la riquesa.
De l'ideal que em fa escomesa

apaivagau-me aquest dolor,
mes no la flama en mi encesa.
Dau-me la torxa de l'amor !

MIGUEL GAYA I SITJAR

cuadrets

per

MIQUEL FUSTER

VIDA PAGESA : Un plat de figues.-

...- no passeu pena,
madò Catalina
en menjareu de figues...

me deis que, ja fa anys,
es vostros fills vos ne duïen,
de tant en tant;
però, ara, no tenen figueres!és
han arreballades,
i cremades
i no se'n preocupen
de durme'n...

- que no donaria jo,
per un platet de figues !
m'heu dit- :
ni plátanos , ni pomes, ni reim;
me fan tanta il·lusió !

es meus fills,
no es que no vulguin,
o no hi pensin
tot al contrari !
pero ... que han d'anar
a captar un plat de figues ?
endemés... ses grosses
se'n duïen ses petites
llaurar, sembrar, regar,
fer viatge...
són tan poques mans,
i tanta sa feina !
jo encara els ajut
en tot quant puc !
en fi ! Jo ho comprenc !
Capritxos de mare !

- Jo'n sé ! jo'n sé un redol,
madò Catalina ! ...
i tenc permís de l'amo !
són una bendició de Déu
en mig d'un desert de rostois
i qualche goret primerenc...

recubertes de fullatge,
i plenes de fruit,
formen una clapa verda,
a modo de catifa
refrescant,
que alivia sa calor
i sa set,

a ses hores de sol...
Quin sastre les degué vestir
tot fet a mida?
sí que'n sabia !...

a pesar d'estar en temps
d'asfaltat i autopistes,
aquest troç no té camí,
però... no fa res
jo hi aniré a peu,,
amb so cavellet de'n potó,
que deïen ets avat-passats;
i, triades d'una en una,
en culliré un paneret,
amb rauda,
de mida
d'un plat de retxes
d'aquells antics, de casa pagesa,
que encara en queda qualcuna,

n'hi posaré de bordissots
blanques,
i bordissots negres,
coll de dama, martiniques,
de la roca i de la senyora,
i, també, qualcuna de rotja
en segona edició...
de verdales, no n'hi ha,
ni alicantines, ni de la tira...

com que se que ets aucells
tenen bon gust,
n'agaferé, unes poques
que ja han tastat,
mig secaïones;
esquixades, clivellades,
perquè sa molsa empeny
de valent;
que plorin sa goteta
com ull de viuda;
i que tenguin es coll
tombat,
com ses beates...

demà dematí mateix,
quan ja han pres es bany
de sa roada,
les triaré d'en una en una...
i en menjarem,
madò Catalina...

i a tu , lector, si en tens ganes
també te convidarem !

La Parroquia de Sant Joan, AVUI.-

Un dels problemes més urgents i vitals que té plantejat el moviment pastoral és la renovació de la parròquia davant les formes de vida que surten i caminen a ritme vertiginós i amb característiques tan diferents a les d'antany.

El concepte territorial de parròquia ha estat vivificat pel concepte de "comunitat viva, eficient i operant" segons frase de Pius XII. I en aquesta línia pastora va dirigida tota la renovació de la parròquia avui ja que la seva missió es encarnar l'Església en la realitat social per a transmetre als homes de cada època el missatge cristià.

La nostra comunitat cristiana, atenta a l'orientació del Concili Vaticà II i del Sr. Bisbe, a principis d'any constituï el Consell Parròquial de Pastoral com a mitjà per a dur a terme la renovació de la nostra Parròquia. Han donat les primeres passes, falta molt de camí a recórrer. És important que tots, sacerdots, religiosos i laics, prenguem consciència de la nostra responsabilitat en aquesta tasca eclesial i fem de la nostra Parròquia "una comunitat viva, eficient i operant".

Dins aquesta nova línia segons el Vaticà II endemés del sacerdot, el laic hi té un paper capital a realitzar. La vida dels laics discorre en mig de les tasques i treballs ordinaris que formen la trama de la seva existència diària i allà són cridats per Déu a fi que, com a llevadura que fa fermentar la pasta, contribueixin des de dintre les estructures seculares, a la santificació del món (LG., 31). La missió apostòlica dels laics es "una participació en la mateixa missió salvífica de l'Església, i tots estan destinats a aquest apostolat pel Senyor mateix, en virtut del baptisme i de la confirmació". (LG. 54).

La Parròquia avui té moltes tasques. Es poden resumir en aquestes quatre:

- a) Anunciar i conra la fe. Suposa un grup de persones que creu que Jesús és el Senyor i intenta viure com Jesús, assumint les tasques que Ell assumí, ara i aquí.
- b) Celebra el culte i els Sagraments. La fe en Jesús no es pot viure en solitari ni tenir-la estorjada, com una troballa de gran preu, dins un armari preciós. Allò que es creu se du a la pregària.
- c) Encoratja la caritat. El manament no de Jesús ha de presidir totes les manifestacions d'aquesta comunitat.

- d) Es veu empesa a proclamar a tot arreu la seva fe, com la comunitat d'Antioquia, la qual envià Pau i Bernabé. Una parròquia no pot deixar de ser missionera, d'interessar-se per l'expansió del Regne.

La nostra Parròquia, per sintonitzar amb l'Església universal, aquest curs, posarà esment a la reflexió sobre el "TEMA DE LA FAMILIA" que acaba de fer l'assemblea general del Sínode de Bisbes a Roma. Am coratge i fidelitat s'ha d'oferir a la realitat de les nostres llars una paraula il·luminadora.

La nostra Parròquia, per a sintonitzar amb l'Església Diocesana, aquest curs, posarà esment al "TEMA DE LA JOVENTUT". Són molts els punts en connexió amb aquest tema i als que durant la Setmana de Setembre-80 s'hi ha dedicat tota l'atenció ja que s'ha escollit com a tema central.

El Papa Joan Pau II diu que la seva tasca primordial és aplicar els ensenyaments del Vaticà II. Nosaltres - ara que estam a principis de curs - rumiem aquestes idees espigolades a través de distints documents del Vaticà II, del Sínode de Bisbes i de la Setmana de Setembre-80 i trobarem el camí a seguir per fer de la nostra Parròquia "una comunitat viva, eficient i operant".

MN. GABRIEL FERRIOL ANTICH

ELS SEUS DESINVENTS.-

Cada dia llegui o escoltau que la humanitat avança i nous invents s'afageixen a la innumerable llista... I és que ja se sap, l'home és una bèstia incapaç d'aturar-se i contínuament cerca allò que anomena: "progrès". Mai ha aconseguit desinventar una cosa ja inventada, per dolenta que sigui.

"PA AMB OLI" sempre va més enllà i ha inventat el desinvent. En aquest nº us oferim els primers desinventos i us convidam a tots a practicar el noble art de desinventar: ànim i imaginació!

(-) Com a primera mesura, decretem que queda desinventat el preu del vi i de tot altre suc o matèria que transmeti alegria. Disposem que a partir d'avui mateix tothom ha de tenir lliure accés en les quantitats que el cos li demani.

(-) Un altre pas necessari per tothom és el de desinventar els dilluns, els quals provoquen greus desequilibris a tots els organismes després del tradicional descans dominical. A partir d'avui les setmanes començaran el dimarts fins que estudiem la seva desinvençió... que tremoli tot el que tingui motiu perquè "PA AMB OLI" seguirà desinventant.

"PA AMB OLI"

CRONICA NEGRA.-

Ze va a celebrà en la "universidad" de Ruanda el congrés bianal destuiozo "del cante" ondo co "la partisi-pasio" de lo "conosido" profeso "es en tan" ello arte como zon:

"Massa P'Alcuerpo, Massa Nuñe", Massa Chusse", J Jozé Ma'ia e Trempadiyo."

Al terminar "el cong" ezo ze proce "era a una co-mi'a de he" manda "con la presensia de lo higa "illo de lo "blanco" como prime "plato.

Andawa y bue "p "ovecho !!!

NOTAS NECROLOGICAS

-Zi ze muere un pa'iente e'po "que ha de'ado de vivi".
-Zi la meto mano e'po "que ze de a".
-Zoy neg "o po "la grasía de Dio"; pe "o que vi'fle la te'peratuá del "orno pa'ot'a ve".

MOGUTU - MOGAMBO

LEYES DE W.S.J. FINAGLE.-

Cuando un sistema ha sido totalmente definido, y todas sus posibles derivaciones exploradas, algún investigador aficionado, independiente e inexperimentado, descubrirá algo que, o elimina la utilidad del sistema, o la expande más allá de la comprensión humana.

LEYES DE LOS EXPERIMENTOS.-

1a. Ley: Si algo puede ir mal, irá mal. Si nada puede ir mal, algo irá mal.

2a. " : Todo va mal a la vez.

3a. " : Se se dejan estar las cosas, éstas irán de mal en peor.

Corolario: si parece que las cosas van mejor, te has olvidado de algo.

4a. " : Los experimentos deben ser reproducibles, es decir, deben fallar siempre igual.

5a. Ley: No importa cómo salga un experimento. Siempre estará de acuerdo con la teoría de alguien.

Corolario 1: No importa el resultado. Alguien lo interpretará mal.

Corolario 2: No importa qué resultados se anticipen. Nadie estará de acuerdo.

REGLAS DE LOS PROCEDIMIENTOS EXPERIMENTALES.-

1a. regla: Un conjunto de datos detallado y completo es útil. Demuestra que has estado trabajando.

2a. " : Para estudiar algo, primero entiéndelo.

3a. " : Cuando escribas un informe, deja siempre espacio para explicar por qué los resultados no concuerdan con la realidad.

LEYES DE LA PERVERSIDAD UNIVERSAL DE LA MATERIA.-

1a. Ley: Cualquier aparato mecánico o eléctrico se estropeará el día siguiente al que expira la garantía del fabricante.

2a. " : Cualquier aparato mecánico o eléctrico totalmente estropeado funcionará perfectamente en presencia de la persona enviada para repararlo.

3a. " : La materia sufre daños que están en proporción directa a su precio.

Corolario 1: Si se cae algún aparato, caerá de forma que se produzca el máximo daño.

Corolario 2: Dos o más cosas caen siempre de forma que sus trayectorias formen ángulos rectos.

FLANAGAN & MORTIMER

MAYOR 61 (Y 13)

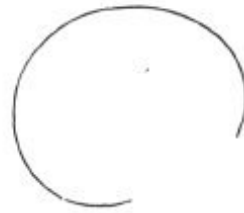
Doblemente orgullosos estamos. Por una parte tener ante nuestros ojos el NUMERO CIEN de este BOLLETI INFORMATIU SANT JOAN. Nos anticipamos a la celebración de esta efemérides juntamente con nuestros amiguetes y a decir verdad, con la temperatura del ambiente y de nuestros cocos, seguro que tenemos marcha para larga vida. ¡ PALANTE MUXAXOS !

Y por otra parte, esta sección cumplió, el pasado número, un ARITO de edad. Lo celebramos también, aunque en la intimidad, ya que teníamos sospechas que las iras de ciertos concejales hacia los responsables de esta sección, iban a estallar. Seguimos... a pesar de ser supersticiosos, por aquello del 13.

Sorpresa nos causó el ver en el último número, el tan esperado informe del Ayuntamiento que de una manera periódica nos informará con el título EL AYUNTAMIENTO INFORMA. Esperemos que nos mantendrá informados de los aspectos que ENCUESTRAN de interés. La verdad sea dicha que hasta que apareció dudábamos de ello. Aunque hacía tiempo que se le había perdido dicha colaboración... más vale tarde, que nunca.

Aconsejáramos, y con ello no queremos echarnos un FAROL, al responsable o responsables de dicha información, que se seleccionen un poco más las noticias que se nos ofrecen, ya que de las SIETE que se nos ofrecían SOLAMENTE DOS eran de actualidad.

FINALMENTE daros ANIMO, VALOR y VOLUNTAD para que cada mes nuestros CIUDADANOS estén informados tanto oficial como oficiosamente de la vida municipal. Esperemos que no haya discernencias entre una parte y otra.

ESPORTIU DEL POBLE DE SANT JOAN. ¿Quién fue el padre de este nuevo nombramiento?, al ya histórico CAMPO DE SON JUNY.

Nos hemos enterado que hay un Sr. Concejal que anda con la mosca tras la oreja. Según él cada mes aparece involucrado en alguna noticia. En contra de lo que él pueda pensar; no tenemos nada en contra de él a título personal; pero sí en su labor municipal. No es el más elocuente el que más habla. También el silencio puede ser elocuente.

La memoria es un don de seres privilegiados, aunque los desmemorizados tienen el don de no acordarse de nada. ¿Alguien cogió la onda? . A título orientativo diremos que está relacionado con el día de celebración de los plenos. Como complemento, que ultimamente se ha optado por celebrar extraordinarios en lugar de los ordinarios ¿motivos?. Aún no hemos podido averiguarlos; aunque creemos que no nos equivocáramos si dijésemos que al celebrarse los primeros, " el público " brilla por su ausencia al no enterarse de cuando se celebran. Así pues, para los informadores locales, es un valle de lágrimas el hacer un comentario al respecto. Así nos inventamos, luego, las noticias. De algo hay que vivir, ¿o no? .

Una "camemil·la amb canya" a las 12'30 de la noche en un bar de la plaza, fue bastante para poder escuchar bastantes noticias. Aunque se nos prohibió que sacáramos el bloc y bolígrafo, absolutamente todo lo tenemos registrado. Algún día hablaremos de esta velada. Ah, el interlocutor era un Presidente de Comisión.

Por varios conductos diferentes, nos hemos enterado que siguen las perquisas para averiguar quienes son los responsables de esta sección. ¿para qué?.

¿ Cuándo tendremos una remodelación de la circulación en nuestras calles? Ya hace tiempo que se nos prometió y hasta la fecha .. ni fú.

Y ya que estamos en señales, porqué el Ayuntamiento aún no ha solicitado al ministerio correspondiente el cambio de nombre de SAN JUAN por el de SANT JOAN. Porque si el mismo Ayuntamiento utiliza el nombre de SANT JOAN en algunas cartas; no estaría de más que de una vez por todas todos los pusiésemos igual.

SANANJOT.

JOSE YUSTE (TRIAL) Y ANTONIO PONS (SLALOM) VENCEDORES DEL XIII FESTIVAL DEL MOTOR.

Muy animado resultó este año la edición de este XIII Festival del Motor, que tuvo como en las primeras ediciones, un escenario idóneo: el Campo de Con solación y en el cual constituyó una novedad muy celebrada, el Trial Indoor, que junto con el ya habitual slalom para automóviles, formaban las dos pruebas motoristas. Ya en la edición del año 1.971 una prueba de Trial, que fue la primera que se celebraba en Mallorca, había sido novedad.

La modalidad del Trial Indoor consiste en que las zonas son artificiales, mientras que en el trial que anualmente se desarrolla en "Es Revellar" los obstáculos son naturales. Se montaron siete zonas todas espectaculares, que fueron atravesadas entre la emoción del numeroso público que se había congregado. Efectuado el cómputo de penalizaciones la clasificación quedó como sigue:

SENIORS:

Vencedor absoluto:

	Puntos	Trofeo
JOSE YUSTE PEREZ	6	Bultaco-L'orfre P.MOTORISTA
2-RAFAEL RUIZ	21	Bultaco Ibiza MONTESA
3-MARTIN POQUET	29	Montesa-Ampurias CAFES LLOFRIU
4-BME.NADAL	30	
5-BME.NADAL POL		

CATEGORIA: JUNIORS

1-JOQUIN FORTEZA RIBAS	28	Bultaco-Ampurias CAFES SORBITO
2-MIGUEL CARRASCO	33	Bultaco-L'orfre DEST. MOREY
3-BARTOLOME RIGO	34	Ossa - Ampurias EST.SER.SOLE-DAD
4-JUAN AMER	51	Montesa-L'orfre

En el Slalom para automóviles, prueba que resultó vistosa y entretenida resultó brillante vencedor:

ANTONIO PONS CAMS	1,33	MIGUEL FIOI
2- NADAL BELTRAN	1,36	FORD AUTO DRACH
3- GERARDO PONS	1,38	FRACTORES FIAT
4- ANTONIO PONS	1,39	PLASTICA BALEAR
5- MIGUEL FEMENIAS	1,39-1	DEST.REUNIDAS
6- GUILLERMO MATAS	1,44	MOTOCULTORES PIVA
7- ERNESTO MIRO	1,45	APEROS MALLORCA
8- FRANCISCO MENDES	1,46	
9- JOSE BAUZA	1,47	
10- JUAN MATAS	1,49	

(Hasta un total de 25 clasificados)

Clasificación especial locales:

12. GUILLERMO MATAS	JORGE JUAN
22. ERNESTO MIRO	SKODA
32. JOSE BAUZA	COMERCIAL MALLORCA

Clasificación especial damas:

12. MARGARITA MAYOLESTRANY	GESTORIA MATAS
22. MARGARITA FIOI BAUZA	

Se da la circunstancia que los dos primeros ya consiguieron esta clasificación en la edición 1.979 y Antonio Pons es la cuarta vez que consigue el codiciado Trofeo Miguel Fiol

Mucho público siguió con interés el desarrollo de estas pruebas deportivas, que tuvieron como cada año, su culminación con la "torrada" en la Festa d'es Butifarro, donde tuvo lugar el reparto de trofeos, en cuyo acto, el Delegado de la Real Federación Motociclista Española, en Baleares, Rafael Ruiz, hizo entrega al Presidente de la Peña Motorista San Juan, de una artística placa, por sus múltiples actividades en favor del deporte motoristas a lo largo de 24 años de existencia. Una notable distinción, que viene a ser el reconocimiento oficial a una dilatada labor, de una entidad que con entusiasmo y dedicación fundará el 1956 el inolvidable Miguel Fiol, y que ya en 1960 fue objeto de distinción por parte de los órganos federativos.

JAUME

MOLTA DE GENT ACUDI A LA FESTA DES BUTIFARRO.-

La Festa d'es Butifarró, que cada any se celebra el primer diumenge d'octubre, enguany el día cinc; és una festa que cada vegada té més acceptació i es diu que foren més de sis mil les persones que visitaren la nostra vila, en aquesta diada.

Aquesta festa té dues parts ben marcades: l'esportiva, amb l'enomenat Festival del Motor, del qual donan compte a altres fulls d'aquets bolletí, i la recreativa, amb la gran Festa d'es Butifarró.

A mitjan capvespre la cercavila de les xirimies, dels monís i caps grossos, així com la desfilada de la Banda de Tambors i Cornetes del Centre Cultural, ens enunciar en començament de la Festa; entretant, al carrer del Mestre Mas eren encesos els fogarons, on durant tota la vetllada es torraren els bons butifarrons i la llengonissa. També tingueren molta de pressa les coques amb verdura, amb trempó, o amb tallades, que dones santjoneses vinculades a la Peña Motorista, havien preparat el matí; així com les orellanes i bunyols, pastissos molt gustosos, que ja són tradició dins la festa gràcies a Na Maria Mates que cada any els fa més bons. I al final de la nit, s'havien acabat, els quantiosos kilos de pans, butifarrons, llegonisses i altres menjars s'havien acabat, així com el vi i les begudes fresques.

Una festa on tots es troben bé, ja que hi ha al·licients per a tothom, primerament la torrada, i després els divertiments: ball de bot, molt animat per gent de tota edat, així com per les agrupacions Aires de Pagesia, de Sant Joan i S'Esbart de S'Auberg, D'Arny i a una altra part del recinte, ball modern, amb les orquestrines Scarcha i Colors.

Focs d'artifici i una traca entresclada amb un enfiloi de butifarrons gigants; donaren color a una nit tranquil·la de molta bulla i bon humor.

Els nostres carrers quedaren plens de cotxes de visitants, fins i tot a les afores aparcaren vehicles. El tràfic fou dirigit per policies de Manacor i així no hi hagué dificultats ni "embotellaments".

Va ésser una bona festa que fou captada per les càmeres de televisió per al seu programa "Informatiu Balear" i que el passa per la pantalla el dimarts següent. Una festa que es una verdadera promoció de la nostra vila i l'exit premià els esforços d'uns organitzadors, la Peña Motorista Sant Joan, que de cada any cuida amb més zel i entusiasme, aquesta festa que va néixer dins els anys seixanta; després que l'any 1966 se celebràs el seu desè Aniversari.

JOAN

UN RINCON PARA LOS ADOLESCENTES.-

Amigos, hoy he intentado encontrar un tema "interesante" para exponer, pero todos me parecían pobres cuando pensaba en la importancia que tiene lo que celebramos. Sí, todos me parecían pobres hasta que, no sé como, he recordado la POESIA. Por esto hoy, os pediría me permitierais hacer un pequeño cambio en este apartado escribiendo un "Intento de poema".

Pido perdón a aquéllos que me pidieron que escribiera en castellano ya que la poesía está en mi lengua materna (No puedo remediarlo).

INTENT DE POEMA

No esper ningú
no cal:
ningú no vindrà.
Record i pens una paraula
i em dic:
No pensis; no es repetirà.
Visc, allunyada de l'espai,
endinsada en el temps,
i em deman:
Qui amb mi el compartirà?
Call,
i cada silenci
em recorda que no puc parlar,
i construïnt més silenci
m'endins en la soledat.
Escolt, i cada so que se'ns emet
em recorda el teu semblant.
El meu mirar recorr l'espai,
es queda fix a dins un punt,
l'observa,
l'emmetzina
i de cop
s'adona que està mutilat:
Tu que hi faltes!
Plora la veritat.
Em queden pocs moments:
ara m'allunyare'
No! No! No!

Què dic?
Seguiré visquent!
Ara vindrà
No!
Esperaré. Tornen mos ulls recórrer l'espai,
i es queden paral·litzats:
han trobat un fons blanc
i damunt ell
el teu resum,
el teu nom
Somriu amb nostàlgia
la veritat
El fons oblid i l'espai,
i mir el cel:
on ets?
quan tornaràs?
Intent d'imaginar-te,
i te veig
amb el somriure
dins tota la pell.
Intent parlar-te.
No pens!
Te perd.
Cerc una nova forma de sentir-te
i escric un poema
amb un detall teu.
Se m'acaba la força
Però necessito viure
per tenir-te encara més temps.
Me'n vaig,
deix d'escriure
i sent que el món m'emmetzina
i m'impedeix de recordar ta veu.
Torn i record la teva imatge,
m'invadeix la impotència,
mor d'enyorança
i de cop
sent unes passes,
la meua ment s'embala,
no s'entén,
sent una veu que em criada:
ets tu que vens!
I t'acostes, t'acostes,
ja arribes!
S'acaba l'intent del poema:
ara comença el vertader!

ROSA SASTRE

Llinatges

MALNOMS

ELS MALNOMS A MALLORCA

Per Miquel Florit Huguet

Qualcú ha dit que Sant Joan és terra de cercadors i replegadors. Naturalment no se refereix a cercadors d'espàrgs, caragols o esclatassangs, que creixen lliurement pels nostros camps.

Es referia a una altre classe de cercadors replegadors que han fet la seva recerca dins un camp ample i extens, com es la cultura popular.

Concretament se referia al Pare Rafel Ginard Bauçà, autor del "Cançoner Popular de Mallorca" i a D. Miquel Fuster, autor del "Refranyer Popular de l'Illa de Mallorca".

Es el camp de la cultura popular un camp tan gran, a on queden encara garrigues, voreres i racons, a on cercar, recollir, investigar, a pesar que abans, altres cercadors i investigadors hi hagin passat.

Conseguint el treball d'aquets dos Mestres, i sobre tot degut a la meua feina íntimament relacionada amb els vells, la gent major, els pensionistes, vaig començar fa vint anys, la recerca i estudi dels "Llinatges i malnoms de Sant Joan" que han estat publicats, i altres que esperen per sortir.

L'estudi de l'origen i procedència dels malnoms de Sant Joan, el seguir l'anar i venir de persones i famílies d'una part a l'altra de Mallorca, per raons de matrimoni o de treball (menestrals, altres oficis o amitgers-arrendadors de possessions) va fer que s'acaramullassin en el meu fitxer, fitxes i més fitxes de malnoms que no són a Sant Joan, pero vius en altres pobles de Mallorca.

Un estudi científic i exhaustiu de tots els malnoms de Mallorca, no solament dels actuals, sino també dels que han anat existint des dels primers segles de vida catalana a Mallorca, esta encara per fer. Això va escriure fa mes de 10 anys Joan Miralles i Monserrat (LLUC, Juny 1969).

Hi ha estudis, alguns d'ells molt complets, modèlics, sobre els malnoms d'unes determinades localitats de Mallorca. Que coneguem no hi cap estudi, editat o en vies de publicació que abarqui la totalitat del poble de Mallorca.

Sé que tenir un parell de milenars de malnoms classificats es just haver començat la tasca.

Dintre tots els treballs i la cultura popular no es una excepció hi ha uns treballadors qualificats, uns especialistes i també uns aficionats.

Considerant que l'estudi dels malnoms entra dins la cultura popular, no crec trepitjar el terreny dels especialistes (filòlegs, historiadors, sociòlegs, etc.) fent aquesta feina, feina d'aficionat, cercant, classificant, investigant l'origen i la procedència dels malnoms de Mallorca.

Els autors que han tractat el tema dels malnoms, han donat diferents definicions de la paraula.

Aquí i avui posarem únicament lo que diu el Diccionari-Català Valencià-Balear:

Malnom: "Nom que es posa a algu, prenent-lo d'algun seu defecte, vici, qualitat, etc."

Comentant aquesta definició, poden afegir que el malnom endemes de ser un nom que es posa, és en moltíssims de casos un nom que s'hereda. Aquí a Mallorca, la gran majoria de malnoms són familiars i molt pocs els malnoms personals.

Les persones que he consultades (no he trobat res escrit) procedents del Principat i del País Valencià, m'han confirmat que així també es en aquelles terres. Pel contrari entre els castellans de diferents provincies - que he pogut consultar, abunden els malnoms (apodos) personals. Encara que s'emplea molt la designació de "el hermano de ... o el hijo del ...".

Els que lletgeixen els diaris, hauran pogut veure que en les cròniques que se parla d' "El Lute", cada un dels seus germans té un malnom (apodo) diferent. Casi mai succeeix aquí a Mallorca, que tota la família sol tenir el mateix malnom, que potser se remunta a un parell de sigles enrera.

Seguint en la definició que hem posada, el malnom es nom que es posa a algu prenent-lo d'algun seu defecte, vici, qualitat, etc. Aquets etc. es molt llarg com podeu comprovar en la mostra de malnoms de Mallorca que pos.

Jo definiria el malnom com un altre nom - que se posa a les persones (o hereden), que serveix per identificar-les, dins el seu poble, dins la seva comunitat. Amb molta més facilitat que els llinatges, el carrer i número.

Si a Sant Joan, posem per cas, un extern - vos demana p'En Joan Bauçà, i no vos diu el malnom, tant se pot referir a N'En Beina, - Lligat, Lligadet, Tunió, Pansa, Mador, Calderer, Cotonet, Arnauet, Sineyer, D'Es Rafal, de Son Duran, Pubil, etc.; es a dir, que trobarem més de dues dotzenes de Joan Bauçà dins el poble.

¿Com endevinar en la primera a quin Joan - Bauçà se refereixen?. Empleant el malnom.

Es ben clar que hi ha dues classes de malnoms. Uns malnoms-malnoms, es a dir uns noms que han de dur la paraula mal, perquè el qui els du o duen no el desitgen, no el volen, el consideren molest, injuriós, ofensiu. És mal, és dolent.

I ha un altre casta de malnoms que podríem dir que son assèptics o neutres. Malnom que son acceptats plenament i que el qui el du - no tendria inconvenient que figurés damunt - el Document Nacional d'Identitat.

Entre les persones que duen un malnom-malnom, és a dir un malnom no desitjat, que els ofen i molesta, el malnom es una injustícia, discriminació, fet diferencial, com era temps enrera la paraula "xuetà" pels que deien descendents dels jueus.

Per això, encara després de 20 anys de replegar i classificar i estudiar malnoms, tenc el dubte de si estic fent un mal deixant constància escrita d'un malnom, heretat, o no desitjat, maldement que un grup d'intellectuals m'hagi repetit una i altra vegada que la pèrdua dels malnoms és una pèrdua d'identitat i que els tresor dels malnoms es una riquesa de la cultura popular amb un gran valor des del punt de la Filologia, la Història, la Sociologia, etc.

Lo que vull deixar ben clar, és que cercant i escrivint aquests malnoms no he intentat - mai molestar, ofendre, agraviar ni fer mal a ningú.

Quan jo era nin, recor que quan mos barallàvem, per insultar-mos uns amb els altres mos solien dir "Beneit" o ... mos posàvem un malnom que casi sempre solia durar un dia o una setmana. Es clar que hi ha molts de malnoms que venen o foren posats en l'edat escolar, com insult o baralla entre al.lots.

Tal volta d'aquí ve el rebuig del malnom, recordant que a l'escola se'l mos deia amb desig d'ofendre.

Per altra part és ben comprovat que quan més espolsen per desferrar-se un malnom, aquest més s'aferra.

Si hem heretat o mos han posat un malnom - poc agradable, lo millor es acceptar-lo amb esportivitat i sebre que allò és part de la nostra personalitat i identitat.

Per donar a conèixer aquesta feina hi ha una quantitat tan grossa de notes que, degut al seu número, no poden tenir avui cabuda dins aquets article.

Volem avui posar una mostra (fugint de l'ordre alfabètic) de malnoms de Mallorca, reunits en grups i sub-grups mes o manco definites.

Vet aquí la mostra:

MALNOMS QUE SÓN O VENEN DE NOM DE PILA

Paral.lelament, al mateix temps que feia - el treballs de replega dels malnoms de Mallorca, vaig recopilar informació damunt dos temes íntimament lligats amb els malnoms, com son el noms de pila i els llinatges.

Sense voler conclusions definitives, pareix que Mallorca, els pobles de la part forana, són mes be pobres de noms de pila. Es com si el calendari nomen tingués una dotzena de noms. O dit d'una altra manera, hi ha uns noms d'home i uns noms de dona, que se mengen mes de la mitat dels noms que troben a qual-

sevol cens. Es clar que l'orde varia d'un poble a l'altre, però en termes generals son - els capdavanters els nom de Joan, Antoni, Josep (Pep) Miquel (masculins) i Maria, Maragall, Catalina i Antònia (femenins).

Es evident que la costum de batlar els infants amb el noms dels padrins, costum en - temps passat sagrada i avui ja molt trepitjada o deixada de banda, feia que els noms se repetissin, sempre els mateixos, una generació darrera l'altra.

Per altra banda influia que a les famílies entrassin altres noms nous, el fet es que - fins ben entrat aquets sigle, la gran majoria de famílies tenien una bones llocades d'infants i acabats els noms dels padrins i padrines - de cada banda, se pegava al nom del oncles - (concos), ties, i llavors venia el capritx dels pares, com comencen a fer els pares a'a vui amb els primogènits.

Tot això explica que molts de noms de pila passassin a malnoms quan eran noms rars, únics o poc repetits dins el poble.

Hi ha excepcions de noms de pila molt populars, que han sembrat de malnoms els pobles de Mallorca i un d'ells és el nom de Miquel. Vet aquí uns exemples: Miqueló, Quelet, Calet, etc. Benet (Pòrtol); Bernada (Sant Joan, Sineu); Bernadina (Pòrtol); Bernadí (Lloret, Alqueria Blanca); Bet (Alqueria Blanca); Biele (Pòrtol); Bieli (Sineu); Biel (Binissalem); Caetano (Petra, Vilafranca, ...); Carles (Alqueria Blanca, Porreres, Sant Joan, ...); Catalí (Llorito); Cormé (Sant Joan, Sant Llorenç); Cosmet (Campos); Dolores (Binissalem); Diego (Vilafranca); Domingo (Llorito, Pollença, etc.); Enriqueta (Pòrtol); Estevet (Vilafranca); Felip (Alqueria Blanca, Manacor, Sant Llorenç, Santanyí, Sant Joan, Sineu, etc.); Francina (Campos, Selva, etc.); Gasparret (Campos); Jacob (Vilafranca); Julià (Petra, Vilafranca, etc.); Llacinto (Sant Joan, Selva, etc.); Lletrudis (Santa Maria); Marió (Sant Joan, Sineu, etc.); Mador (Sant Joan, Sineu, etc.); Mariano (Pollença, Sineu, etc.); Marçal-a (Pòrtol, Sant Joan, Santanyí, Sant Llorenç, etc.); Melxor (Vilafranca); Miqueló (Alqueria Blanca, Lluçmajor, Pòrtol, Sant Joan, Sineu, etc.); Miqueleu (Pòrtol); Miquellets (Manacor); Miquelot (Capdepera); Nofre (Llorito, Pòrtol); Poloni (Pòrtol, Sant Joan, etc.); Pepito (Campos); Pereta (Santanyí, Sant Joan, Sineu, etc.); Perico (Vilafranca, Sant Llorenç).

També mereix especial esment el nom de Pere combinat amb un altra paraula formant el malnom. Vet aquí uns exemples: Pere-Mates (Sant Joan); Pere-Tronca (Sant Joan); Pere-Pina (Costitx); Pere-d'Inca (Pòrtol); Pere-Mort (Santanyí); Pere-Redó (Santanyí); Pere-senaies (Santanyí); Pere-Pau (Santanyí); Pere-cego (Santanyí); Pere-Mentida (Santanyí); Pere-Auba (Sant Joan).

Quelet (Montuiri, Randa, etc.); Ramón (Alqueria Blanca, Sant Joan, Sant Llorenç, Vilafranca, etc.); Ramoneta (Sant Joan); Ramona (Pollença); Rafelino (Manacor); Rafelet (Manacor, Montuiri, Sant Joan, Sant Llorenç, Sineu, etc.); Rafeló (Sant Llorenç); Riteta (Pòrtol); Teresa (Pollença, Pòrtol); Tiana (Bunyola, Sant Llorenç); Tofolet (Pollença); Tomasset (Binissalem); Tomas (Vilafranca); Tomeuet (Sineu); Xiscos (Alqueria Blanca, Porreres, etc.); Xim (Sant Joan, Vilafranca).

vegeu el proper número

INDICES DE TEMAS O MATERIAS.

Centenares de páginas, publicadas a lo largo de diez años, integran hoy la colección de nuestro boletín, páginas que abarcan una temática tan rica como variada: poesía, deportes, historia, vida municipal y religiosa, pedagogía, medicina, economía, agricultura, folklore, etc,etc.

Al contemplar su conjunto, de valor ciertamente dispar pero, en gran parte, muy apreciable, hemos creído oportuno publicar en la circunstancia gozosa del número 100 unos índices de temas o materias que resumieran su contenido y, especialmente, facilitarán la consulta a los estudiosos de la prensa local y aún de la historia de las villas mallorquinas del último decenio. Reconocemos la dificultad de nuestro empeño y confesamos la insatisfacción por nuestro trabajo, forzosamente parcial y desgraciadamente incompleto, pero confiamos en la benevolencia de los usuarios que sabrán perdonar sus múltiples defectos y subsanar errores e inexactitudes, que quisieran fueran pocos.

Dado que muchos boletines, carecen de paginación porque nacieron bajo el signo de la buena voluntad y casi siempre con el condicionante de la prisa, a nuestros índices hacemos referencia sólo a números y no a páginas. A su vez hemos de citar el caso de la triplicación del número 44 lo cual nos ha llevado a tener que poner 44 A, 44 B, y 44 C. Asimismo un boletín figura con los números 86,87, y 88 para numeración obviar aquel inconveniente y suplir aquella falsa.

Para una mayor claridad hemos elaborado un esquema con expresión de los números que llevan, los que debieran llevar y el mes o meses de su publicación.

Confiamos en que nuestro modesto trabajo bajo prestará una ayuda que quisiéramos valiosa a cuantos consulten el Boletín. Esta será la mejor paga a nuestra tarea que nos ha proporcionado el gozo inmenso de haber leído y releído con gusto sus páginas.

A. COSTA BAUZA
M. COSTA BAUZA

NUMERO QUE LLEVAN	NUMERO QUE DEBEN LLEVAR	MES DE SU PUBLICACION
1	1	Noviembre 1970
2	2	" "
3	3	Diciembre "
1	4	Enero 1971
5	5	Marzo "
VI	6	Abril "
VII	7	Mayo "
VIII	8	Junio "
IX	9	Julio "
X	10	Septiembre "
XI	11	Octubre "
XII	12	Noviembre "
XIII	13	Diciembre "
XIV	14	Enero 1972
XV	15	Febrero "
15	16	Marzo "
16	17	Abril "
17	18	Mayo "
18	19	Junio "
-	20	Julio "
-	21	Agost.Sept. "
-	22	Octubre "
-	23	Noviembre "
-	24	Diciembre "
-	25	Enero 1973
-	26	Febrero "
-	27	Marzo "
-	28	Abril "
-	29	Mayo,Junio "
-	30	Septiembre "
-	31	Noviembre "
-	32	Diciembre "
-	33	Enero 1974
-	34	Febrero "
35	35	Marzo "
36	36	Abril "
37	37	Mayo "

38	38	Agosto	"
39	39	Diciembre	"
40	40	Marzo	1975
41	41	Abril	"
42	42	Mayo	"
43	43	Junio	"
44	44 A	Julio	"
VIII	44 B	Agosto	"
44	44 C	Octubre	"
45	45	Noviembre	"
46	46	Diciembre	"

Desde el boletín nº 47, publicado en Enero de 1.976, los números vienen correlativos, figurando en su portada el correspondiente número y mes de publicación.

ADIVINANZAS.-

- 8,9,10,11, 75,76,77,78

AGRICULTURA.-

-30,31,56

Albaricoquero - 35
 Almacenamiento agua - 43
 Almendros - 7,8,35,40,62,85
 Campo - 62
 Campos encarchados - 28
 Conradores - 70
 Contabilidad -83
 Cosecha - 83
 Cultivo comunitario- 29
 Diada - 65
 Drenajes - 39
 Empresarios jóvenes - 38
 Encuesta - 85
 Excursión formativa - 38
 Formación agraria - 82
 Horticultura - 34
 Industrialización - 79
 Insecticidas - 51
 Invernaderos - 83
 Justa aspiración - 9
 Manzanos - 35
 Melocotones - 35
 Minifundios - 75
 Monocultor -47
 Naranjos -27,35,89

Necesidades del campo-52
 Perales - 35
 Problemas agrarios - 25
 Recomendaciones para Septiembre. -30
 Regadíos - 77
 "San Juan y la agricultura" - 67
 Semilleros atemperados -26
 Tomate - 37,48
 Trabajos en Noviembre - 23
 Viñedos - 1,35
 "Vocación agricultor " - 66

AJEDREZ.-

I Torneo 4 (Ganadores) 6
 II " 9,11.
 III " 12,15.

- 22, 23

ALCALDE.-

Condecoración - 17
 Elección - 46
 Entrevistas - 6,90
 Felicitación - 50
 Horas de visita - 41
 Nuevo alcalde - 47
 Relevo - 47

A.P.A.

- 67 , 76
 Asamblea General - 77
 Formación - 65

ATLETISMO

- 9, 79, 90

Carreras pedestres 21
 I carrera popular 91
 Marathon -85
 I " "Pla de Mallorca "-91
 II " Sant Joan - 94

AYUNTAMIENTO.-

-35
 Aclaración- 42
 Comisión de fires i festes - 53
 Impuestos del coche - 47
 Inaguración oficinas - 73
 Infomre - 49,99
 Memoria - 1976, 60
 " - 1977m 70 , 71
 Misión - 59
 Pagos - 44 (c)

Preguntas y respuestas -50
 Sectores - 41
 Subenciones - 50

Mayor , 61 (Críticas) 84,85, 86, 87, 88,
 89, 90, 91, 92, 94,95, 96,97, 98,99.

PLENOS AYUNTAMIENTO.-

Ayuntamiento informa - 48
 Nuevo Ayuntamiento - 82
 Pleno municipal - 61
 ¿ Se puede asistir a los plenos ? - 50

BALONCESTO.-

-23,24,25,26,34,35,73
 Club escolar - 17
 Infantil - 9.

BANDA DE TAMBORES Y TROMPETAS.-

8,83,92.

Actuación - 75
 Ampliación - 70
 Clases - 71
 Desfiles - 86,87,88, 95.

BELENES.-

I concurso 24,25
 II concurso 32, 33
 III - 46
 Concurso - 78.

BIBLIOTECA.-

- 15,78,79,82,83,91,96.

BIOGRAFIAS.-

Antonio, San - 47
 Beatles, The - 51,52,53
 Francisco Mas - 73
 Francisco Oliver - 24
 Frau Luis Jaume - 40,41,42,43,44(a),44(b),
 44(c), 45.
 Isiro , San - 7
 Ramón Llull- 9
 Sebastian, San - 35

BOLETIN.-

A los socios - 41
 Alusión - 62
 Despedida de Juan Juliá- 38
 Dos años - 24
 Joan Juliá y el Tele Club - 85
 Lengua de los artículos - 57

Fotocopiadora - 58
 Muchas gracias- 16
 Nueva proyección - 12
 Nuevo director - 53
 Ocho años- 76
 Presentación - 1

CAJA DE AHORROS Y MONTE DE PIEDAD.-

- 34

Actividades benéfico-sociales - 7 , 23
 Cambio - 28
 Dña del Ahorro - 30,45,65
 Dña del libro - 28

CANÇONS POPULARS .-

- 3,5,6,8,9,10,11, 19

CARNAVAL.-

15,26,34,47,57,58,68,69,79,91.

Baile - 33,35
 VI.- Concurso - 48,49
 Premios 5, 92
 Programa - 48
 Sugerencias - 27

CARTAS ABIERTAS.-

A Joan Font - 74
 Al director - 58,66
 Carrer Lluna- 44(b)
 Contestación a ¿Porqué no a la música? - 68
 De un padre de familia - 68
 ¿Porqué no a la música? 67
 ¿Porqué no se edita en mallorquín? - 10, 11
 Resposta a Escorpión - 54
 Resposta a un pare de familia - 69

CARROZAS.-

68,73,91,97-8.

CEMENTERIO.-

Ampliación - 6
 "Lapsus" - 7
 Mejoras - 44(a), 55

CERAMICA.-

Exposición - 6

CERTAMENES.-

Emblemas del Tele-Club - 8,9

Estudio económico-social de la 2ª mitad del
s. XIX en Mallorca - 93
Investigación Fray Luis Jaume- 43,44(b)
Investigación y redacción - 73-74
Jocs Florals (Sineu) - 96
Canciones de San Antonio - 68

DIPOSITIVAS.- (Cert)

Certamen - 6

I " - 16,17, 18, 19
II " - 54,55,56,57
IV " - 66,67,68
V " - 78
VI " - 90

Proyección - 47,48,49

FOTOCOPIA.- (Cert)

III Certamen provincial - 3
IV " " - 6
Certamen nacional - 9, 10.
IX " " -20, 21
X " " -28,29,30,31,32.
XI " " -37,38
XII " " -43,44(b)
XIII " " -44(c)
XIV " " -62,65,66,67,68.
XVI " " -83,86,-7-8
XVII " " -97-8,99.
V " Local -44(c), 45,46
" " -74,78.
" " -54,55,57

Exposición - 7
" d'ormetjos de foravila - 95
Raley en S. Juan - 91

CERTAMEN DE NARRACION.-

9,16,17,18,20, 21,10,19

I . Nacional - 17
III. " - 29
IV . " - 30

"San Juan y la agricultura " - 67
" Una vocación agricultor " - 66
Investigación y redacción - 73,74

CERTAMES DE REDACCION ESCOLAR.-

6,17,35,36,44(b) 44(c), 45,49, 73.

CERTAMENS DE POESIA (Virgen de Consolación)

I - 15,16,17

II - 26,27,28
III - 33,34,35,36,37,74.
IV - 40,41,62
V - 48,49
VI - 58,60,61,63,64
VII - 69,70
VIII - 79,81,91
IX - 94

CICLISMO.-

53,60,62,64,70,75,81,85, 91

CINEMATOGRAFIA.-

Cinemateca - 24, 25, 51
Els xafarders en es cinema - 44
Pel·lícules - 28,37,83,89,91, 95
Proyecciones 12,26,58,35,36
¿Qué opina la gente? 52

CLUB DEPORTIVO SAN JUAN.-

4
J. Julia y la V.D - 85

COLECCIONISMO.-

Filatelía - 54,59
- 57, 61

COLECTAS.-

Campaña contra el hambre - 27 , 69 , 82.
Corpus Cristi - 73
Domund - 31,55,77,89
Padre Juan Company - 64

COLONIAS.-

Can Tapara - 7,13,63
Ses Covetes - 38,
Sant Pere - 91

CONCEJALES.-

Elección-31
Entrevistas - 44,65
Toma de posesión - 34

CONFERENCIAS.-

Anécdotas de un periodistas - 12
Alimentación - 82
Archiduque - 32
Arte y sociedad - 62
Ciclo - 12,36
Cultivo del almendro - 32,40,41

Economía - 26,28,29
 Folklore mallorquin - 70
 Fútbol - 48
 Isla de Pascua - 49
 Justicia en el tercer mundo - 14,15
 Rusia - 60
 La seu de Mallorca - 70
 Literatura mallorquina d'ara - 25
 Matrimonio - 5-28
 Monumentos españoles - 24
 Orientación sexual - 35
 Paradojas de la Ley - 27
 Periodismo del poble - 25
 Problemática agraria, 56,58,68
 Promoción de la mujer - 13
 Relaciones entre muchacho y joven - 29
 Seguridad e higiene en el trabajo - 16
 Temas bíblicos - 27
 Tercer Mundo - 6,7

-46,47

Congreso de Brujología.-
 - 22

Rio y apellido Gayà - 23

CONSELL GENERAL INTERINSULAR.-

Albertí con la prensa - 99
 Rueda de prensa - 91
 Situación cultural - 96
 - 76,99

CONSERVATORIO DE MUSICA.-
 - 96

Curso 80-81 - 99

COOPERATIVA.-

- 54
 A los socios - 20
 Asamblea - 8
 " - 19, 91
 Cooperativismo - 18,76
 Diada - 90
 Elecciones - 62
 Futur agrari - 14
 Junta - 29

CORAL SANT JOAN

- 52,54,55,56,58,63,65,68,78.
 Concierto - 91
 Grabación - 67
 Homenaje - 41
 Trobadas - 96,62

COSAS DE LA VIDA.-

69, 70, 73, 74, 75, 76, 77, 78.

COSTUMBRES.-

Antaño - 71
 Indumentarias - 72
 Joc de la buixa - 68
 Maig - 18
 Pa i Peix - 27
 Sol qui balla - 73

CURIOSIDADES

32,41,43,44(a), 52,66,96

6,7,8,9,32,42,43,44 (a),47,52,64,66,96.

CURSILLOS.-

Cooperativismo - 40
 Educación adultos - 78
 Ejercicios espirituales - 26
 Extensión teatral - 91
 Formación para señoritas - 5
 Gramática mallorquina - 5, 68
 Guitarra - 70,71
 Horticultura - 39
 Pre-matrimonial - 92
 Socorrismo - 54,55

D'ANYS ENRERA .-

Dites i Fetes - 96
 Fiesta de la agricultura - 94
 Palestina (Costums) 93
 Turisme - 92

DANZA
"AIRES DE PAGESIA"

Actuaciones - 24,86-7-8, 91,99, 62
 - 77 - 91
 Cap de setmana - 68
 Reuniones 89
 IV Trobada 99

DEMOGRAFIA

Balance 1.970 - 4
 - 6,19,26,27, 28,29,30, 31,32,33, 34, 35, 36

Balance 1.973 - 33
 - 37,41,43,44(a), 44(c), 47,53,54,55,56,57,58,
 60,62,63,64,65,66,67,68,69,70,71,72,73,74,75,
 76,77,78, 82,85,89,94,95,96,97-8,99.

DEPORTES

Aeromodelismo - 85
 Automovilismo - 75-86-7-8
 Cátedra - 17,18
 Clases de Karate - 58,60,61

Copa de Europa - 37
 Cros - 70
 II Cros optinsa - 91
 Chismorreos - 37
 Deporte escolar 71-72
 Entrevista a Luis Nigorra - 26
 Ping-pong 4,17,34,35,36
 Pruebas - 9
 Tiro al plato - 73
 Tir de Bassetja - 74
 Trial - 11, 17, 50,72,81,82,91,95

DIRECCION DEL TELE-CLUB

Nuevos vocales - 34
 Nuevas elección - 69
 Nueva junta directiva - 3
 Nuevo presidnete - 4, 70
 Semana en Aragón (C. Costa) 77

EDUCACION.-

Concepto de pecado 66,67
 Desarmonia sentimental - 24
 Educación- Filosofía - Religión - 61
 Educación para amar - 62
 Llibertar - 72
 ¿Por qué la gente es desgraciadaa ? 64
 ¿Remedio a la droga? 54

EDUCACION AMBIENTAL.-

Contaminación - 17,19,20,21,23,24,25,28,30.

EFEMERIDES.-

89,90,91,92,93,94,95,96,97-8,99

ENTREVISTAS.-

Barceló Matas, Juan - 69
 " Mesquida, Juan - 20
 Bauzá Fiol, Antonio - 86-7-8
 Bover- Mateo - 82
 Caimari, Sor Isabel -80
 Company, Bernadí - 10
 " Francisco - 6
 Consistorio - 65
 Deyá, Miquel- 4
 Ferriol, Gabriel - 13
 Florit, Miquel - 53
 Gayá Bisquerra, Miquel 26
 Kalkoviak, Petra- 71
 Loreto, Sor Mara de - 72
 Llinás, Pedro -95
 Nicolau, Juan- 49
 Nigorra Fiol, Juan L. 26
 Oliver, Francisco - 5
 Poal Ballarín, Doctor - 36

ESCUELA (Edificio)

Obras - 63,64,50

ESCUELA (Enseñanza)

Actividades (1970) 4
 Crisis de la educación 59
 Crisis de la universidad 62
 Control adversio (castigo corporal) 60
 Cuadro de profesores - 64
 Libro de texto - 75-93
 Miquel Fuster, 13
 Nuestra lengua, 76
 Nuevos educación 54,56
 Nuevo profesor, 65
 Parvulario, 62
 Parvulario a la universidad, 45
 Relevo de D. Julián, 26

ESCUELA DE DANZAS.

Clse de baile popular, 58,60,61,65,70,71, 91.

ESTAMPES SANTJOANERES

61,64,65,69

EXCURSIONES

Bellver - 68
 Betlem 40-41
 Biniarroí - 60
 Bonany - 2, 95
 Cabrera - 42,43,44(a)
 Campanet - 10
 Castellots, Es - 70,72
 Excursionismo-23,25,34,35,36,37,38,73
 Formentor- 33
 Formación Hortícola- 38
 Formentera (Ibiza) - 17,18,19,20
 Ibiza- 17,18,19,20
 Levante Mallorquín - 42
 Puig de Sant Miquel-27
 " " " Nofre -31
 Palma - 57
 Puig de Pollença - 28
 " " Randa - 68
 Puig San Salvador - 26
 Santueri, Castillo - 30

EXPOSICIONES.-

Carruajes - 62
 Excultura y cerámica- 7
 Obejtos antiguos - 30,33,34,35,36
 Oleos - 35,36,

Pinturas - 94
Plantas y Flores - 7
Trabajos manuales - 7

FELICITACIONES NAVIDEÑAS.(Postales).-

I	concurso	- 2,3,
II	"	- 11,12,13,14
III	"	- 23, 24.
IV	"	- 30,31,32,33
V	"	- 39
VI	"	- 44(c), 45,46
VII	"	- 56,57,
VIII	"	- 66,67,68
IX	"	- 78
X	"	- 90,91

FIESTAS.-

Butador - 99
Corpus-Cristi- 8,42,43
Cristo - Rey - 67
D'es Butifarró - 10,11,22,53,54,64,65,74,
86-7-8,89,91
Ferias y Fiestas S. Juan - 50,52,53,62,63
72,73,74,83,96,97-8
Patronales S. Juan - 9,19,20,21,23,30,38,
44(b), 53,54,62,63,64,74,
75,78,86,91,99,
San Antonio - 4,39,46,47,57,68,69,78,91.
San Cristobal - 19,91,97-8.
San Isidro - 6,7,8,16,17,18,19,51,61.
San Sebastián - 33,35,91
Todos los Santos - 66
Vicente de Paul, San - 65,75.

FOLKLORE.-

Actuación de Cosies en Festa - 86-7-8
Festival en Palma - 18
Gener a Mallorca- 69
Homenaje a la Vejez - 21

FRAY LUIS JAUME.-

Biografía - 41,42,43,44(a), 44(b), 44(c),
45
Carta abierta - 43
Carta d... - 44(b)
Canto a ... -43
II centenario de su muerte - 40, 41,42,
44(a), 44(b), 44(c),45.
Certamen de investigación - 43, 44(b)
Homenaje - 36
Memoria - 76

Recuerdos de los misioneros - 67
Viaje conmemorativo - 53,54
Visita- 86-7-8, 89, 91.

FUTBOL.-

- 5
- 6
Incidente del derecho - 67,12,15,16,17,19
22,23,24,25,27,29,31,34,35,
36,37,41,50,51,52,53,54,55,
56,57,58,60,61,62,63,64,65,
66,68,70,71,72,73,75,76,77,
78,79,81,82,83,85,86-7-8-,
91,94,95.

GANADERIA.-

De interés - 22
Hambre del ganado- 32
Sementales- 1
Situación ganadera - 6
Ramadería de Bovín - 71
Ternero - 41.

GIMKAMAS.-

-1.977 - 64
-1.978 - 73

HERMANAS DE LA CARIDAD.-

Función artística - 32
Religiosas - 36

HISTORIAS.-

Consolación (santuario) - 82
Dos bandetjats - 20
Flor d'ametller - 75
Muerte del Mestre Cleto - 99
Nuestro Terme - 17
Sebastián, San - 35

HISTORIA DE LA AVIACION .-

77, 86-7-8.

HISTORIA DE MALLORCA.-

La Bandera y escudo - 97-8
Cultura Talaiótica - 76
Foners - 76 - 77
Moneda Mallorquina - 69

HOMENAJES.-

Bauzá, Bartolome - 37

Casats, Pau - 90
 Fiol, Miquel - 31
 Ginard, Pare - 37,56.
 Jaume, Fray Luis - 41,42
 Juliá, Juan - 85
 Mut, Matias - 16
 Vejez - 21,23

HISTORIA DE NUESTRA VILLA.-

Cap. 1	(Sant Joan) - 8
" 2	(Creación de la Parroquia)- 10
" 3	(Reconquista de Mallorca) - 12
" 4	" " - 13
" 5	" " - 14
" 6	" " - 15
" 7	" " - 16
" 8	" " - 17
" 9	" " - 18
" 10	" " - 19
" 11	" " - 20
" 12	" " - 21
" 13	" " - 22
" 14	Entrada de Jaime I en Palma - 23
" 14(2)	" " - 24
" 15	" " - 25
" 16	El testamento de Jaime I - 26
" 17	Muerte de Jaime I - 27
" 17	Genealogía de los Reyes de Mallorca - 28
" 18	Prehistoria del Término de San Juan - 29
" 19	Nacimiento de la Iglesia Parroquial - 30
" 20	Fundación de nuestra villa - 31
" 21	Casa Rosselló - 33
" 22	" " (2) - 36
" 23	Bayles de S. Juan en el s. XIV - 39
" 24	Vida parroquial - 40
" 25	La familia Bauzá - 42
" 26	La alqueria de vilella - 43
" 27	" " " - 44(A)
" 28	Militares, personas generosas ... - 44(B)
" 29	Una familia privilegiada (Bauzá) - 44(C)
" 30	" " " - 46
" 31	El señor de Sa Bastida - 48
" 32	" " " " - 49
" 33	Un episodio del S. XVII - 50
C. II . 1.-	Defensa de Mallorca contra D. Pedro IV de Aragón - 55
" " .II.-	San Sebastián Patrón - 56
" III. II.-	Molinos de viento - 57

" IV. II.-	Pozos públicos - 58
" V. II.-	" " Pou bo - 60
" VI. II.-	" " Pou de - 61
" VII.II	" " la Plaça Pou comú- 62

HUMOR.-

5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,18,19,21,25,
 32,34,35,36,37,42,46.

IGLESIA.-

Antecedentes históricos - 60
Artesonado - 37,38,57
Cincuentenario -58,60
Colocación de estufas - 56
Hombre de empresa- 58
Iglesia vieja - 58
Instalación de ventiladores- 63
Obras- 37
Reparación del campanario- 70
Recuerdos - 58
Talla de S. Juan - 97-8
Tres iglesias - 58

LENGUA.-

Catalá i Mallorquí - 68
Imperialisme de Castella - 69
La Nostra Llengua - 78

LES VERGES.-

Bunyolada - 89
Estampes santjoaneres-65
Feste des Bunyols - 11
Orellanes - 66
Preparación - 30,44(b), 44(c), 22
Velada - 54

LEYENDAS.-

Roques del dimoni,Ses- 67
Verge de Consolació - 16
Veure ballar el sol - 83

LEYES DERECHO-

Presentación - 55
-57,59,65,67,70,75,78,97,98.

LITERATURA.-

Consejo a una escritora novel - 8
La lletra i l'esperit - 86-7-8
Tres branques d'un mateix pi -90

MALSNOMS.-

89,90,91,92,93,94,95,97, 98

METEOROLOGIA.-

- 4, 10,18,26,27,28,32,33,36,44(a), 48,
53,54,55,56,57,58,60,61,63,64,65,66,67,
68,69,70,72,74,75,76,78,82,85,89,90,91,
92,93,95.

MUSICA.-

Audición Rock - 62
Beatles, The - 51,52,53,
Concierto Rock 1.976- 59
Discos del 76 - 57
Disco, el - 75
Elvis Presley - 65
Festival Rock -56
Jimi Hendrix - 54
Lluís Llach - 52
Patronato de música- 58
Raimon - 57
Victor Jara - 60

MUTUALIDAD AGRARIA.-

Pagos 1.970 - 4,
- 6

NADAL.-

-3,25, 56,67.
Año nuevo - 33
En el siglo pasado - 13
Inocentada - 57
28 de Diciembre - 56

NOVELAS.-

Historia de amor - 41,42,43,44(a),44(b),
44(c), 46,47,48,49,50,57,59.

Noticias locales - 3,15,16,

OBRAS PUBLICAS.-

- 5,18,28,29,30,63,71,
Al alcalde - 8
Alcantarillado - 13,53,58.
Alumbrado - 13,35,57,99.
Asfalto- 43,60.
Camino - 12,54,56,23, 99.
Parque Infantil - 22,23,27,
Pou Llarg - 44 (a).

ORNITOLOGIA.-

Nidos - 59
Rapaces - 26,27,28,29,31,35.
Tordo - 24.

PARROQUIA.-

-4,94
Actividades - 68,82,31
Actos religiosos - 69
Catequesis - 53,57,65,66,74
Conferencias parroquiales - 27
Consell parroquial - 92
Degollación S. Juan - 85
Ecónomo D. Francisco Mas - 59
Estado económico - 33
Estatut - 91
Excursión - 27
" a Lourdes - 72
Full dominical - 72
Francisco Mas - 74
Hermanos Fosores- 29
Homilia (Pa i Peix)- 27
Horario de misas - 41,43, 44(a) 44(c),
Juan Company - 47
Maitines - 56,68
Misa - 9,13,35,54
Miguel Deya (nuevo destino) - 27
Nombramiento de José Estelrichs - 63
" por el Obispado - 93
Nuevo ecónomo - 11
Parroquia en Radio Popular - 60
Peregrinación a Lourdes - 41,42
Proyecto para 1.977- 57
Reunión- 34
Trobada de confirmados - 63
Visita del Obispo - 78,91.

PORTADAS.-

Adoración de los pastores - 67
Arquitectura rural - 96
Bailes mallorquins - 84
Calle Belisario- 99
Ca ses capelletes - 93
Clasta de son Baró de Can Sbert- 92,95
Dimoni - 63
Escudo Sant Joan - 62
Excursión a Sa cova fosca (ruta) - 72
Festa d'es butifarró - 64
Fotos de Sant Joan - 71
Francisco Mas Galmés - 58
Horta- 83
Hortella- 81
Hortella vell-77,78
J. Juliá - 85

Mapa de California - 54
 Olivo - 86-7-8
 Pare Ginard - 55,65,75.
 Plano Sant Joan - 57
 Plaza General Franco - 56
 Ramón y Cajal - 53
 Sa Bastida - 94,97-8.
 Sant Antoni - 68
 Sa rota d'es forner - 91
 Siurell - 73
 Son Barceló - 76,80
 Son Durán - 79
 Son Pericás - 82

POESIAS.-

6,7,8,9,11,12,13,15,16,17,18,19,31,41,42,46.

A la tercera edad - 83
 A la verge de Consolació - 86-7-8
 Bones festes de nadal - 90
 Com la flor versa l'aroma - 85
 Diálogo entre soltero y casado - 27,29
 Felices Navidades - 24
 Mallorca es ... 20
 Navidad - 32
 Noche de reyes - 25
 Somni nadalenc - 46
 Testament i confesio des pou - 77
 Una tomatiguera venturera - 31

P. RAFEL GINARD BAUÇA.-

1º Aniversario de su muerte - 65
 2º " " " - 75
 3º " " " - 89,91
 Asociación de amigos - 69
 Boletín dedicado a ... - 55
 Cançoner popular - 55,56,57.
 Certamen - 77,78.
 El ramell de taronges - 90
 Entre Actor y Sant Joan - 56
 Homenaje - 37
 " póstumo - 56
 Muerte - 54
 Se recordó - 90
 Sermó inedit - 58,59.
 Ses terenyines - 60
 Su obra - 76
 Veinte años después - 92

PASATIEMPOS.-

17,30,75,76,77,78,80,85,89,91,92,93,95,
 96,99.

Divagaciones- 50
 Pregunten al Filósofo - 57,60

PERSONAJES DE SANT JOAN.-

Biel de Solanda - 24
 L'amo'n Mique Jordá - 58
 Juan Julfa - 85

PINTURA Y DIBUJO.-

Bases - 27,
 Exposición - 6
 Premios - 17,28
 Preparación - 15,16

PEÑA MOTORISTA.-

Actividades - 35
 XV Aniversario- 12,13
 XX " - 56
 XXIII " - 90,91
 A Mahón, 43
 Excursión - 5
 " a París - 69
 " " Santiago - 7
 Festa d'es Botifarró - 53
 " " Motor - 11
 Matanzas - 32
 Reparación de Nadal - 3
 II Trial - 17
 VIII " - 72

POLITICA.-

Acto de UCD- 76,77
 Autonomía - 70
 Bjas en UCD Local- 86-7-8
 Baleares y la autonomía - 94
 Calendario electoral - 78
 Campaña electoral- 61
 Cifras - 58
 Constitución - 78, 75
 Corrupción, 32
 Democracia y centro- 60
 Elecciones - 62,79,80,81,91
 En motivo de los comicios - 62
 Estado democrático - 57
 Etica y política tributarias-97-8
 Francisco Mestre (Alianza popular) 75
 Julio, mes de paradojas - 63
 José Meliá - 60
 Muerte de Franco - 45
 Paz en el Vietnam - 26
 Preautonomía para las islas - 73
 Presentación del Partit Lliberal - 60
 " " PLE - 62
 Referendum constitución - 77
 San Juan y su democracia - 64,65,66,72.
 UDIB Democrática Cristiana - 61.

continuará prox. número.

SANT JOAN

BOLETIN INFORMATIVO DEL "CENTRE CULTURAL DE SANT JOAN".-

DEPOSITO LEGAL P.M. 2-1979

C/ Princesa, nº 24.

Nº 100. OCTUBRE -NOVIEMBRE 1.980

DIRECTOR : CARLOS COSTA SALOM

COLABORADORES :

Miguel Gayá,
Sananjot
Monitor
Miguel Fuster
Jaume Mola

Catalina Mas Munar
Rosa Sastre Juan
Juan Gayá Matas
Gabriel Ferriol Antich
Ponç Arnau

Miguel Florit Huguet
Sección Juvenil
Juan Jaume Nigorra
Vicente Millán
Antonio Gual

PORTADAS : Arquitectura rural.

DIBUJO : Vicente Millán.

NOTAS DE LA REDACCION.-

Las opiniones manifestadas en los artículos y colaboraciones publicadas en este Boletín, manifiestan la forma de pensar de sus autores pero no necesariamente la de los que en el trabajamos.

Los artículos escritos en catalán o mallorquín, son reproducción literal de sus originales, no haciéndose, esta redacción responsable de las faltas que en ellos pudieran existir.

PROTECTORES DEL BOLETIN SANT JOAN .-

- Ayuntamiento Sant Joan
- D. Juan Bauzá Antich
- D. Ramón Gayá Carbonell
- D. Juan Oliver de Maia
- Dña. Francisca Gayá de Chacartegui
- D. Rafael Soler Gayá
- D. Francisco J. de Senmenta dels Calderers.
- Dña. Antonia Bauzá Camps
- D. Amador Bauzá Vaquer
- Dña. Antonia Camps Vda. de Truyols
- Dña. Ana Gayá Mayol, Hotel Cala Fornells . Paguera.
- D. Nicolas Tous Escoubet
- Dña. Magdalena Rotger de Pou
- D. Juan Bauzá Sala
- D. Bartolomé Pastor Oliver
- D. Miguel Estelrich Mieras
- D. Miguel Euster Aguiló.
- D. Gabriel Ferriol Antich
- Dña. Antonia María Soler Gayá.
- D. Antonio Matas Bauzá
- D. Fulgencio Rosselló de Son Gual.
- D. Luis Alemany Vich
- Dña. Micaela Verger Vda. de Rosselló
- Dña. María Camps Vda. de Oliver.
- Sociedad de Cazadores de Sant Joan.
- D. Francesc Camps de Sa Bastida.
- Central de Bibliotecas de la Caixa de Pensions.
- D. José Estelrich Costa.
- Dña. Antonia Gayá Mayol, Hotel La Noria, Paguera.
- D. José Bauzá Sala
- D. Ramón Gayá Gayá.
- D. Juan Matas Antich.